

IV. Sądownictwo

A. Przegląd Orzecznictwa

ORZECZNICTWO KARNE SĄDU NAJWYŻSZEGO

/ . Kodeks karny.

Art. 2 k. k. 1. Gdy czyn popełniono pod rządem dawnego, częściowo pod rządem nowego prawa, należy stosować nowe prawo. (12. X. 1933 r., 1 K. 575/33).

2. Tryb ścigania przestępstwa, aczkolwiek należy do dziedziny prawa procesowego, winien być wzięty pod uwagę przy określeniu, która ustawa w myśl art. 2 k. k. jest względniejsza dla sprawy. (23. XI. 1933 r., 2 K. 884/33).

Art. 13 — 16 k. k. Gdy sprawca posługuje się, jako narzędziem, osobą niepo czytelną lub osobą zmuszoną do działania w drodze przemocy nieodpornej lub, kiedy osoba użyta do popełnienia czynu działa w dobrej wierze, zachodzi wypadek t. zw. sprawstwa pośredniego. (28. XI. 1933 r., 2 K. 983/33).

Art. 20 § 1 k. k. Błąd oskarżonego, że zamykając studnię działał w granicach swego prawa, podpada pod art. 20 § 1 k. k. (26. I. 1934 r., 2 K. 1240/33).

Art. 20 i 21 k. k. Obrona konieczna może zwracać się przeciw atakowi na jakiekolwiek dobro, nie tylko na bezpieczeństwo osobiste, w szczególności może mieć na celu odparcie ataku, skierowanego ku udaremnieniu zajęcia obcego bydła, które wyrządziło szkodę.

Błędne mniemanie, że istnieje bezprawny atak, usuwa winę nieumyślną z powodu błędu do istoty czynu należącego; urojona obrona konieczna prowadzić może jednak do odpowiedzialności za przestępstwo nieumyślne w wypadku, gdy błąd był wynikiem nieostrożności lub niedbalstwa. (28. XI. 1933 r., 2 K. 1008/33).

Art. 61 k. k. 1. Niezastosowanie zawieszenia kary jest samo przez się odmowną odpowiedzią sądu na wniosek strony w tej mierze i nie wymaga osobnego umotywowania.

2. W wypadku uznania przez sąd konieczności umotywowania niezawieszenia kary, motywy winny odpowiadać wymogom § 2 art. 61 k. k. (29. XI. 1933 r., 2 K. 994/33).

Art. 97 § 1 k. k. Działalność członka związku, mającego na celu popełnienie zbrodni zdrady stanu, wykraczająca poza granice „wejścia w porozumienie”, a polegająca na wywołaniu dalszego jeszcze, a przewidzianego szczególnym przepisem karnym skutku przestępnego, nie może być uznana za czynność ulegającą pochłonięciu przez przepis § 1 art. 97 k. k. (24. X. 1933 r., 2 K. 817/33).

Art. 127 k. k. 1. Wydrukowanie artykułu dziennikarskiego, zawierającego cechy zniewagi z art. 127 k. k. i przesłanie władzy egzemplarzy obowiązkowych stanowi usiłowanie przestępstwa, chociaż odnośny numer, skutkiem zajęcia go przez władzę, nie był rozpowszechniony. (27. XI. 1933 r., 2 K. 1012/33).

2. Zamiar poniżenia władzy może przejawiać się także i w ostentacyjnym przedarciu wystawionego przez nią dokumentu. (24. X 1933 r., 2 K. 817/33).

Art. 129 k. k. Zastosowanie przepisu art. 129 k. k. wymaga ustalenia, że zamach na czynności urzędowe dokonany został za pomocą jednego z dwóch w tym przepisie wymienionych sposobów, t. j. środkami przemocy lub groźby karalnej i że tego rodzaju działanie według zamiaru sprawcy miało na celu przynajmniej jednym z powyższych sposobów narzucenia swej woli urzędnikowi, wykonywającemu czynności urzędowe, w następstwie czego powyższa osoba musi albo przeciwstawić się woli i działaniu sprawcy przez użycie ze swej strony siły fizycznej lub zaniechać rozpoczętej czynności urzędowej. (27. XI. 1933 r., 2 K. 969/33).

Art. 136 k. k. Spełnianie czynności urzędnika stanu cywilnego należy do zakresu czynności państwowych, publiczno-prawnych i w tym zleconym zakresie są duchowni danego wyznania organami państwowymi, przelanie jednak tych czynności przez państwo winno być oparte na źródle prawnem (art. 113 i 116 konstytucji).

Duchowni pewnego związku religijnego mogą mieć tylko wówczas przyznany charakter urzędnika stanu cywilnego, jeżeli dany związek istnieje wobec państwa, jako podmiot prawno-publiczny.

Samo stworzenie pewnych zasad wiary i skupienie około niej wyznawców nie daje jeszcze związkowi religijnemu charakteru publiczno-prawnego.

Art. 71 k. c. sam przez się nie przelewa na duchownych wyznania chrześcijańskiego, charakteru urzędnika stanu cywilnego. (10. XI. 1933 r., 1 K. 697/33).

Art. 143 k. k. Do odpowiedzialności z art. 143 k. k. wystarcza, by zamiar obejmował „oskarżenie” innej osoby przed władzą powołaną do ścigania; zamiar nie musi obejmować rzeczywistego wywołania postępowania. (19. X. 1933 r., 2 K. 753/33).

Art. 160 k. k. 1. Paser odpowiada za swój czyn zupełnie niezależnie od winy i odpowiedzialności osoby, która popełniła poprzednie przestępstwo, również dla bytu przestępstwa z art. 160 k. k. obojętny jest związek subiektywny pomiędzy paserem a sprawcą przestępstwa, zapomocą którego rzecz została uzyskana, lecz wystarcza obiektywne stwierdzenie przestępnego pochodzenia rzeczy, a ze strony subiektywnej umyślność działania pasera, oparta na świadomości takiego pochodzenia rzeczy. (24. XI. 1933 r., 2 K. 1002/33).

2. Dokonanie w rzeczy zmian i przeróbek, nadających jej inną postać zewnętrzną nie odbiera tejże charakteru rzeczy, uzyskanej za pomocą przestępstwa i rzecz taka może być przedmiotem paserstwa (np. worki uszyte ze skradzionego płótna) pomimo, że nie jest ona zupełnie identyczna z rzeczą, która była przedmiotem głównego przestępstwa. (9. III. 1934, 3 K. 130/34).

Art. 163 k. k. Do przyjęcia istoty przestępstwa z art. 163 k. k. nie jest koniecznem ustalenie porozumienia się sprawców; każdy, kto świadomie bierze udział w zbiegowisku, dopuszczając się czynów w art. 163 k. k. wymienionych, już tem samem przyczynia się do popełnienia gwałtu „wspólnymi siłami”, chociażby sam bezpośredniego udziału w aktach gwałtu nie brał. (24. X. 1933 r., 3 K. 760/33).

Art. 170 k. k. Rozpowszechnianie wiadomości w rozumieniu art. 170 k. k. muszą być fałszywe nie tylko obiektywnie lecz i subiektywnie; sąd zatem obowiązany jest także ustalić, że oskarżony miał świadomość nieprawdziwości rozpowszechnianych przez siebie wiadomości. (20. XI. 1933 r., 2 K. 1003/33).

Art. 180 k. k. Pod pojęcie porozumienia, przewidzianego w art. 180 k. k. podpadają umowy, odpowiadające pojęciom „banda” i „spisek”, znanym dawniej obowiązującym ustawom. Porozumienie takie stanowi przestępstwo przeciwko ładowi społecznemu w ogólności i niebezpieczeństwo jego tkwi nie w charakterze przestępstw dla dokonania których porozumienie utworzyło się, lecz już w samej organizacji ludzi zdecydowanych na działalność przestępstwa. To też przestępstwo z art. 180 k. k. pozostaje nie w zbiegu idealnym lecz w zbiegu realnym z przestępstwami z art. 175, 176 lub 177 k. k. (1. III. 1934, 1 K. 75/34).

Art. 236 k. k. Określenie, że zakłócenie funkcji organu nastąpiło „na przeciąg dłuższego okresu czasu” nie wyczerpuje znamion uszkodzenia z art. 238 § 1 lit. a k. k., który wymaga konkretnego ustalenia, że naruszenie czynności narządu ciała trwało co najmniej dni 20. (11. XII. 1933 r., 2 K. 1079/33).'

Art. 241 k. k. Dla bytu przestępstwa z art. 241 k. k. wystarcza, by sprawca używał w bójce lub pobiciu broni, noża, lub innego nie bezpiecznego narzędzia, chociażby ciosy jego były odparte i żadnej krzywdy nie wyrządziły. (13. XII. 1933 r., 1 K. 843/33).

Art. 250 k. k. Pod przepis art. 250 k. k. podpada również groźba, która ma być spełniona w przyszłości; prawdopodobieństwo spełnienia nie musi wypływać z możności natychmiastowego wykonania, np. groźba rewolwerem, siekierą lub t. p.

Prawdopodobieństwo spełnienia groźby i możności wzbudzenia obawy w zagrożonym należy oceniać z punktu widzenia pokrzywdzonego (subiektywnie). (22. XI 1933 r., 3 K. 985/33).

Art. 251 k. k. 1. Odpowiada w myśl art. 251 k. k. sprawca, który przemoc kieruje wprawdzie bezpośrednio na rzecz, przez to jednak pośrednio oddziałująca na osobę, ograniczając swobodę woli pokrzywdzonego, w szczególności przez zmuszenie go do znoszenia pewnego stanu rzeczy; bez znaczenia jest okoliczność, czy zastosowanie takiej przemocy wywołało u pokrzywdzonego przygnębienie.

Ulega zatem karze w myśl art. 251 k. k. właściciel domu, który przemocą (oderwawszy kłódkę i t. p.) przeniósł rzeczy lokatora do innej piwnicy, a drzwi piwnicy, do lokatora należącej, zamurował. (10. XI. 1933 r., 1 K. 710/33).

2. Zamknięcie studni z której sąsiedzi czerpali wodę nie uzasadnia zastosowania art. 251 k. k. bez ustalenia na jakiej podstawie prawnej opierał się obowiązek właściciela znoszenia tego ciężaru, oraz prawo czerpania wody przez sąsiadów.

Błędne jest zapatrywanie, że każda własna działalność oskarżonego, z pominięciem pomocy sądu, a zmierzająca do uwolnienia się od ciężaru opartego jedynie na stanie faktycznym, stanowi występki z art. 251 k. k. (26. I. 1934 r., 2 K. 1240/33).

Art. 255 k. k. 1. Podmiotowe znamiona występków z art. 255 k. k. są wyczerpane także wówczas, gdy sprawca przewiduje i godzi się na możliwość, że przez pomówienie narazi inną osobę na utratę zaufania lub na poniżenie w opinii publicznej. (27. XI. 1933 r., 2 K. 1083/33).

2. Zakomunikowanie wiadomości hańbiącej władzy przełożonej zniesławionego, stanowi rozgłoszenie w rozumieniu art. 255 k. k. (6. XII. 1933 r., 2 K. 1043/33).

Art. 255 i 256 k. k. Czasopismo jako takie nie może być przedmiotem zniewagi.

Zniewaga z art. 256 k. k. może dotyczyć tylko osoby fizycznej, nie zaś instytucji lub zrzeszenia.

Zarząd zrzeszenia nie może być utożsamiony z samem zrzeszeniem, obraza organu zrzeszenia nie jest obrazą samego zrzeszenia,

zaczem zarząd zrzeczenia może dochodzić swych praw tylko w drodze skargi poszczególnych członków nie zaś jako „zrzeczenie” pod nazwą „zarządu zrzeczenia”. (23. X. 1933 r., 2 K. 784/33).

Art. 258 k. k. Przystępstwo z art. 258 k. k. jest przestępstwem złożonym, wchłaniającym w swą istotę kradzież, która jest jego zasadniczym składnikiem.

Przystępstwo to jest mianowicie kradzieżą kwalifikowaną przez użycie przemocy lub groźby natychmiastowego gwałtu na osobie, stosowanych nie przy samym dokonaniu zaboru, jak w art. 259 k. k., lecz już po jego dokonaniu, w celu utrzymania się w posiadaniu mienia zabranego lub uniknięcia bezpośredniego pościgu.

Błędny jest pogląd jakoby przedmiotem przemocy, stosowanej w celu utrzymania się w posiadaniu skradzionego mienia, mógł być tylko pokrzywdzony lub osoby wezwane przez pokrzywdzonego do obrony jej mienia; przeciwnie przedmiotem przemocy i groźby z art. 258 k. k. może być każda osoba bez względu na stosunek, jaką łączy z pokrzywdzonym i bez względu na zamiary, jakie, jakie żywi wobec sprawcy.

Bezpośredniość w rozumieniu art. 258 k. k. nie jest równoznaczna z „natychmiastowością”, stąd też upływ czasu, jaki minął od chwili popełnienia kradzieży do chwili dalszych działań z art. 258 k. k. i odległość sprawcy od miejsca popełnienia czynu, mogą być jedynie pomocniczymi kryterjami dla oceny, czy warunek „bezpośredniości” zachodzi, istotnem natomiast jest, aby między kradzieżą a dalszymi działaniami sprawcy z art. 258 k. k. zachodził laski związek i taka ciągłość, że całość czynu występuje nazewnatrż jako jednolite zdarzenie. (3. I. 1934 r., 3 K. 1315/33).

Art. 264 k. k. 1. Wprowadzenie w błąd w rozumieniu art. 264 k. k. zachodzi i wówczas gdy sprawca, przyjmując na siebie pewne zobowiązania prawne i budząc w ten sposób w stronie przeciwnej mniemanie, że zobowiązania wobec niej dotrzyma, zgóry już nie ma takiego zamiaru. (29. XI. 1933 r., 2 K. 1007/33).

2. Wprowadzenie w błąd polega na przedstawieniu wzajemnego zobowiązania umownego za równowartościowe a skoro jest ono bezwartościowe obojętną jest dla bytu przestępstwa z art. 264 k. k. okoliczność, że majątek oskarżonego wystarcza do pokrycia pretensji pokrzywdzonego. (24. I. 1934, 2 K. 1152/33).

3. Matka pobierająca za dziecko rentę w myśl ustawy z 18. III. 21 r. (Dz. U. p. 195) nie popełnia przestępstwa, w szczególności oszustwa z art. 264 k. k., przez to, że zataiła przed władzą rentę przyznającą, iż dziecko to zrodzone w czasie małżeństwa i prawne domniemanie ślubności za sobą mające, spłodzone zostało nie prze/.

jej męża, jeżeli mąż ślubności pochodzenia dziecka w sposób prawem przewidziany nie zaprzeczył i nie obalił. (30. X. 1933 r., 2 K. 838/33).

Art. 267 k. k. Art. 267 k. k. określa przestępstwo trwale, popełnione przez cały czas popierania procesu — lub egzekucji. (12. X. 1933 r., 1 K. 575/33 i 577/33).

Art. 292 k. k. Funkcjonariusze Kasy Chorych są funkcjonariuszami instytucji prawa publicznego w rozumieniu art. 292 k. k. (8. I. 1934 r., 1 K. 876/33).

//. Prawo o wykroczeniach.

Art. 18. Sam udział w pochodzie, którego uczestnicy śpiewają pieśni, wyrażające niechęć lub lekceważenie dla Państwa Polskiego, podpada pod przepis art. 18 prawa o wykroczeniach. (21. XI. 1933' r., 3 K. 953/33).

Art. 20. Wydanie czasopisma z białymi plamami, celem wywołania błędnego mniemania o nałożeniu konfiskaty na artykuł, skutkiem czego nastąpiło wykonanie zbędnych czynności przez Prokuraturę, może stanowić wykroczenie z art. 20 prawa o wykroczeniach. (15. XI. 1933 r., 3 K. 893/33).

Art. 26. 1. Przywdzianie munduru oficerskiego przez oficera rezerwy wbrew obowiązującym regulaminom i instrukcjom ulega odpowiedzialności z art. 26 prawa o wykroczeniach. (21. XII. 1933 r., 3 K. 1204/33).

2. Używanie tytułu „starszy przodownik Policji Województwa Śląskiego” bez zaznaczenia w sposób właściwy, że stanowisko to oskarżony piastował poprzednio, obecnie zaś go nie zajmuje, stanowi wykroczenie z art. 26 prawa o wykroczeniach. (24. X. 1933 r., 3. K. 777/33).

Art. 28. Śpiew może stanowić wybryk w rozumieniu art. 28 prawa o wykroczeniach (np. śpiewanie piosenek o treści frywolnej w czasie pogrzebu, procesji i t. p., albo śpiewanie pieśni, obrażających np. uczucia moralne, patriotyczne, religijne otoczenia). (2. I. XI. 1933 r., 3 K. 952/33).

III. Przepisy wprowadzające kodeks karny i prawo o wykroczeniach.

Art. 11 § 1. Orzekając o skutkach skazania w myśl art. 11 § 1 przep. wpraw. k. k. i pr. o wyk. w postaci kary dodatkowej należy stosować nie k. k. z r. 1932 lecz przepisy dawnej ustawy, określające skutki skazania. (18. I. 1934 r., 2 K. 1203/33).

IV. Kodeks postępowania karnego.

Art. 7 k. p. k. Z art. 7 k. p. k. nie wynika prawo sądu karnego wzruszania stosunku prawnego, stworzonego prawomocnem zwolnieniem ze służby funkcjonariusza Policji Województwa Śląskiego. (24. X. 1933 r., 3 K. 777/33).

Art. 12 k. p. k. Art. 18 ust. o Trybunale Kompetencyjnym (Dz U. poz. 897/25 r.), jako należący do norm mieszanych, regulujących tak kwestję postępowania sądowego, jak i administracyjnego, nie został uchylony przez art. 1 przep. wprowadz. k. p. k.

W razie, gdy sporu kompetencyjnego nie wytoczono, rozstrzygające jest prawomocne (formalnie) orzeczenie sądu, mimo, że zapadło z przekroczeniem zakresu orzecznictwa sądowego.

Pogwałcenie zatem właściwości władzy administracyjnej przez sąd karny powszechny nie uzasadnia bezwzględnej nieważności z art. 12 k. p. k. (15. XI. 1933 r., 3 K. 894/33).

Art. 30 i 31 k. p. k. Łączność spraw karnych, uzasadniająca szczególną właściwość sądu (*forum connexitatis*) i wywołująca potrzebę rozpatrywania w jednym postępowaniu spraw, związanych węzłem łączności, płynie z samej ustawy; natomiast uchylenie łączności musi opierać się na postanowieniu sądu.

Należy łącznie przeprowadzić postępowanie także wówczas, gdy ten sam sąd jest (normalnie) właściwy dla danych spraw, będących w łączności. (12. X. 1933 r., 1 K. 575/33 i 577/33).

Art. 44 k. p. k. Przepis art. 44 k. p. k. nie stosuje się do przysięgłych. (24. X. 1933 r., 2 K. 817/33).

Art. 47 k. p. k. Sąd nie jest związany postanowieniami lub zarządzeniami, dotyczącymi kwestyj wypadkowych; postanowienia (zarządzenia) takie może zmienić lub od nich odstąpić. (24. X. 1933 r., 2 K. 817/33).

Art. 67 k. p. k. W myśl art. 67 k. p. k. pokrzywdzony w sprawie ma prawo popierać oskarżenie i zgłosić środek odwoławczy niezależnie od tego, czy sam wniósł akt oskarżenia. (23. I. 1934 r., 2 K. 1234/33).

Art. 68 k. p. k. Umożnienie postępowania z powodu braku skargi oskarżyciela prywatnego nie przeszkadza ponownemu procesowi o ten sam czyn, gdy oskarżyciel prywatny złoży akt oskarżenia. (5. X. 1933 r., 3 K. 685/33).

Art. 74 k. p. k. Orzeczenie w postępowaniu karnem o roszczeniach cywilnych bez wytoczenia formalnego powództwa obraża ustawę. (26. I. 1934 r., 2 K. 1240/33).

Art. 75 lit. b) k. p. k. Przy przestępstwie przywłaszczenia pieniędzy koszta poniesione na prace dokonane celem ujawnienia

i obliczenia strat, spowodowanych przez oskarżonego, nie mają wymaganego w art. 75 lit. bb k. p. k. bezpośredniego związku z przedmiotem oskarżenia.

Każdy sąd może i powinien niezależnie od stadium procesu zbadać z urzędu legitymację powództwa. (19. XII. 1933 r., 2 K. 1093/33).

Art. 137 k. p. k. Odczytanie orzeczenia biegłego, choćby dokonane bez obrazu art. 340 k. p. k., nie pozbawia jeszcze samo przez się prawa żądania ponowienia dowodu lub przeprowadzenia go przez innego biegłego. (24. X. 1933 r., 2 K. 817/33).

Art. 218 k. p. k. Przepisy art. 218 i nast. k. p. k. odnoszą się także do terminów określonych dla sądu. (5. X. 1933 r., 3 K. 685/33).

Art. 316 k. p. k. Zasada bezpośredniości dotyczy jedynie t. zw. „ściśłego dowodu”, t. j. takiego na podstawie którego orzeka się o przedmiocie procesu w szczególności o winie lub niewinności oskarżonego; natomiast w kwestiach procesowych stosuje się t. zw. „swobodny dowód”, niekrępowany art. 316, 339—344 k. p. k. (5. X. 1933 r., 3 K. 685/33).

Art. 340 § 1 k. p. k. Przepisy k. p. k. — z pominięciem szczególnych rodzajów postępowania — zezwalają przy przesłuchaniu świadka na rozprawie w warunkach § 1 art. 340 k. p. k. na odczytanie protokołu poprzedniego sądowego przesłuchania tegoż świadka jako oskarżonego. (17. II. 1934 r., 3 K. 1299/33, skład 7 sędziów).

Art. 342 k. p. k. Wyrok zapadły w sprawie o przestępstwo, popełnione na terenie obcego i praworządnego państwa może stanowić dowód w sprawie, toczącej się przed sądem polskim. (4. XII. 1933 r., 2 K. 606/33).

Art. 353 k. p. k. Oskarżyciel skarży tylko sam fakt, a nie o kwalifikację tego faktu; kwalifikacja jest rzeczą sądu, który jest związany aktem oskarżenia tylko o tyle, że nie może wyjść poza ramy faktów, będących jego podstawą. (28. XI. 1933 r., 2 K. 982/33).

Art. 360 k. p. k. Kara dyscyplinarna nie stanowi jeszcze *sama* przez się okoliczności hańbiącej i odbierającej wagę i znaczenie zeznaniu osoby dyscyplinarnie ukaranej. (4. XII. 1933 r., 2 K. 606/33)

Art. 367 k. p. k. W razie przekroczenia terminu z art. 367 rozprawa, przerwana do czasu ogłoszenia sentencji wyroku, przemienia się w odroczoną, wobec czego musi być przeprowadzona na nowo.

Termin przewidziany w art. 367 k. p. k. nie odnosi się do postępowania kasacyjnego. (5. X. 1933 r., 3 K. 685/33).

Art. 409 § 2 k. p. k. Zastąpienie zapasowym przysięgłego; który nie stawiał się w drugim dniu rozprawy, bez zbadania przyczyny nieobecności przysięgłego i bez zarządzenia sprowadzenia go na rozprawę nie stanowi obrazu przepisów postępowania sądowego. (15. XII. 1933 r., 2 K. 1044/33).

Art. 449 k. p. k. Okoliczność, iż przysięgli zaprzeczyli odnoszące się do innych oskarżonych pytania co do występku z art. 155 § 2 k. k., a potwierdzili takie pytanie tylko w odniesieniu do jednego z oskarżonych, nie czyni uchwały przysięgłych sprzeczną samą z sobą, mimo, iż działanie oskarżonych, co do których pytania zaprzeczono, miało według oskarżenia pozostawać z czynem przypisanym jednemu z oskarżonych w ścisłym i bezpośrednim związku. (24. X. 1933 r., 2 K. 817/33).

Art. 487 k. p. k. Nieczytelność podpisu nie stanowi o jego nieważności; jedynie wątpliwość co do autentyczności podpisu mogłaby uzasadniać wątpliwość co do pochodzenia pisma od osoby uprawnionej i pośrednio co do ważności pisemnego aktu procesowego; sama wątpliwość jednak nie może usprawiedliwić nieprzyjęcia zapowiedzianej kasacji, lecz uzasadnia jedynie potrzebę wyświeślenia, czy zapowiedzenie zgłosiła rzeczywiście osoba nieuprawniona. (24. X. 1933 r., 3 K. 980/33).

Art. 490 § 3 k. p. k. Kasację oprzeć można tylko na uchybieniach sądu orzekającego (art. 510 k. p. k.); i zbadanie świadka przez sąd grodzki w drodze rekwizycji, bez żądania sądu orzekającego, nie stanowi jeszcze uchybienia kasacyjnego, jeśli sąd orzekający z tego zeznania nie skorzystał. (24. I. 1934 r., 2 K. 1152/33).

Art. 493 § 1 lit. b k. p. k. Przepis art. 493 § 1 lit. b k. p. k. daje sądowi odwoławczemu prawo odrzucenia wniosku o dopuszczenie dowodu, nawet mogącego mieć wpływ na treść orzeczenia o winie, jeśli dowód ten był znany stronie przed wydaniem zaskarżonego wyroku. (24. XI. 1933 r., 2 K. 1023/33).

Art. 502 k. p. k. Skoro oskarżony aresztowany, a nieobecny na rozprawie i niereprezentowany przez obronę zapowiedział kasację przed upływem trzechdniowego terminu do zapowiedzenia, to ta okoliczność, oskarżonemu doręczony został zbędnie odpis sentencji wyroku, nie może mieć wpływu na ważność zgłoszonego w trybie art. 225 k. p. k. zapowiedzenia. (14. XII. 1933 r., 1 K. 855/33).

Art. 508 k. p. k. Przyznane z art. 508 k. p. k. oskarżonemu zwolnienia od składania kaucji kasacyjnej, nie może być rozciągane na opiekuna, któremu w myśl art. 476 i § 2 art. 505 k. p. k. służy samoistne i niezależne od złożenia kasacji przez oskarżonego prawo wniesienia na jego korzyść kasacji. (15. I. 1934 r., 2 K. 1252/33).

Art. 508 § 1 lit. d) k. p. k. Przez dłużnika upadłego z art. 508 lit. d) k. p. k. należy rozumieć tylko tego dłużnika, który znajduje się „w upadłości” a więc w konkursie. (30. X. 1933 r., 2 K. -906/33).

Art. 508 § 1 p. e k. p. k. Kasacja, do której nie dołączono kaucji kasacyjnej na zasadzie § 1 p. e art. 508 k. p. k. nie posiada skuteczności prawnej, jeśli prawo ubogich przyznano pomimo złożenia wniosku po upływie trzydniowego terminu zawitego.

Kasację w tym wypadku należy pozostawić bez rozpoznania, jako nieodpowiadającą wymogom art. 508 k. p. k. (skład 7 sędziów 27. I. 1934 r., 3 I. 635/33).

Art 510 k. p. k. Podstawą kasacji nie może być zarzut obrazy prawa prywatnego przy orzekaniu o powództwie adhezyjnym. (10. XI. 1933 r., 1 K. 710/33).

Art. 574 k. p. k. Sprawa ma być pozostawiona bez biegu także w instancji kasacyjnej, jeżeli nie złożono zaliczki z art. 574 k. p. k. (23 XI. 1933 r., 2 K. 884/33).

Art. 576. Na postanowienie sądu, odmawiające przyznania prawa ubogich, zażalenie nie przysługuje, postanowienie to bowiem w zasadzie nie zamyka drogi do wydania wyroku; w zależności od faktycznych okoliczności konkretnego wypadku, a mianowicie gotowości złożenia przez stronę na koszty procesu, postanowienie to może lecz nie musi przerwać bieg dalszego procesu, to też nie należy ono do rzędu postanowień, przewidzianych w art. 463 k. p. k. (Cała Izba karna 13. I. 1931 r., K. Pr. 216/33).

Art. 600 nast. k. p. k. Dla zaistnienia przestępstwa fałszywych zeznań przed sądem lub inną władzą (art. 140 k. k.) niezbędna jest między innymi wymogami, nie tylko przedmiotowa lecz i podmiotowa ich nieprawdziwość.

Wniosek o wznowienie postępowania oparty na wykazaniu, że świadek w uprzednim procesie złożył zeznanie niezgodne z obiektywną prawdą (np. pod wpływem błędu), lecz podmiotowo prawdziwe, może być powodem wznowienia postępowania na korzyść oskarżonego, lecz nie z mocy i pod warunkami art. 601 w związku z art. 600 (prawomocne skazanie) lecz na zasadzie i zgodnie z wymogami art. 602 k. p. k. (nowe fakty i dowody, nieznane ani stronie ani sądowi). (15. III. 1934 r., 3 K. 986/33).

V. *Ustawa karna skarbową z 18 marca 1932 r. (Dz. U. poz. 355).*

Art. 94 u. k. s. Zmieszanie różnych gatunków wódek lub dodanie soku do wódki monopolowej, może być dokonane w naczyniu, zawierającym ilość, nadającą się do natychmiastowego spożycia (np. kieliszku).

Dolanie soku do $\frac{1}{4}$ litrowej flaszki wódki monopolowej, choćby na żądanie konsumenta, stanowi niedozwoloną zmianę smaku i wyglądu wyrobu monopolowego, a sprzedaż tak zmienionego wyrobu podpada pod sankcję art. 94 u. k. s. (31. X. 33 r., 3 K. 856/33).

Art. 114 u. k. s. Obligacje państwowych pożyczek premjowych, jak pożyczka dolarowa i t. p., aczkolwiek nie podpadają pod pojęcie losów loteryjnych w sensie ścisłym, stanowią atoli dokument nadający prawo do brania udziału w grze loteryjnej i przeto sprzedaż ich na dniówki oraz sprzedaż samych możliwości wygrania na te obligacje mogą stanowić przestępstwo, przewidziane w ustępie „d” lub ustępie „e” art. 114 u. k. s. (skład 7 sędziów 16. XII. 1933 r., 1 K. 566/33).

VI. Ustawa z 15 lipca 1925 o państwowym podatku przemysłowym
(tekst jednolity Dz. U. poz. 110\32 r.).

Art. 18. 1. Kupiec zagraniczny, nie posiadający w Polsce zakładu handlowego, nie może korzystać z przywileju art. 18 ustawy o państw. podat. przemysł., t. j. prawa dostawy sprzedawanych przezeń towarów bez nabycia oddzielnego świadectwa przemysłowego na każdą wykonywaną umowę o dostawie towaru. (11. XII. 1933 r., 3 K. 1065/33).

2. Zbieranie zamówień na podstawie cenników, próbek, wzorów i t. d. z istoty swej jest umową o dostawę sprzedawanych przez przedsiębiorstwo handlowe lub przemysłowe towarów, zawieraną z nabywcami mieszkającymi poza siedzibą przedsiębiorstwa, a więc szczególną postacią umowy sprzedaży. (11. XII. 1933 r., 3 K. 1065/33).

Art. 23. Zredukowanie ilości miejsc w kinoteatrze do 500, jednak nie zapomocą odpowiedniej przeróbki urządzenia, zatwierdzonej przez właściwe władze, lecz jedynie zapomocą zmiany numeracji miejsc oraz usunięcia pewnej ilości krzeseł, nie uprawnia do wykupienia świadectwa II-ej kategorii. (Zb. Orz. S. N. Nr. 114/28). (4. I. 1934 r., 2 K. 1067/33).

Art. 36. Nieważność świadectwa przemysłowego, przewidziana w art. 36 ust. o państw. pod. przem., w wypadku nieprzedstawienia świadectwa w terminie miesięcznym do adnotacji o zmianie w osobie przedsiębiorcy — nie prowadzi do konstrukcji przestępstwa z art. 98 ust. o. p. p. p. i nie pociąga za sobą odpowiedzialności karnej z tego przepisu ustawy. (16. III. 1934, 3 K. 156/34).

Art. 98. Przestępstwo z art. 98 ustawy o państwowym podatku przemysłowym można na obszarze b. zaboru rosyjskiego popełnić także z winy nieumyślnej. (11. I. 1934 r., 2 K. 1108/33).

*VII. Rozp. Prez. Rz. z 14. XI. 1924 o prawie czekowym
(Dz. U. poz. 927).*

Art. 22 i 51. Wystawca nie może inaczej odwołać czeku, jak tylko na czas po okresie przedstawienia do zapłaty, a trasat nie może inaczej odwołania wykonać jak tylko po tym okresie.

Odwołanie czeku nie pociąga za sobą odpowiedzialności karnej z art. 51 prawa czekowego, chociaż trasat wbrew przepisom prawa o ważności i terminach odwołania odmówił zapłaty. (15. XI. 1933 r., 1 K. 685/38).

*VIII. Rozp. Prez. Rz. z 7. VI. 1927 o prawie przemy słowem
(Dz. U. poz. 468).*

Art. 1 i 16. Ubój ptactwa wykonywany zarobkowo i zawodowo w większych rozmiarach, przy pomocy pracowników, odpowiednich urzędów i t. p. jest rzeźnią i posiada charakter zakładu przemysłowego; w innych wypadkach ubój taki jest rzemiosłem rzeźnictwa. (16. XI. 1933 r., 2 K. 924/33).

IX. Ustawa z 11. III. 1932 o zgromadzeniach (Dz. U. poz. 450).

Art. 7. Urządzenie bez zezwolenia władzy zbiorczej kilkudziesięciu osób pod gołem niebem oraz pochodu podpada pod przepis art. 25 w związku z art. 7 ustawy o zgromadzeniach z dnia 11. III. 1932 r. (21. XI. 1933 r., 3 K. 953/33).

Art. 27. Zarządzenia z art. 27 ust. 2 ustawy 11. III. 1932 o zgromadzeniach, mogą być wydane w myśl art. 108 rozp. Prez. R. P. z 19. I. 28 r. Dz. U. poz. 86 na podstawie ogólnych uprawnień władz administracji ogólnej a nie tych uprawnień, które wynikają z ustawy o zgromadzeniach i są zaopatrzone sankcją karną z art. 25, a mogą być stosowane — jak to wynika z ust. 1 art. 27 tej ustawy li tylko do zgromadzeń, niewymienionych w pkt. b), c) i d) tego artykułu. (7. XII. 1933 r., 2 K. 1059/33).

*XI. Rozp. Prez. Rz. z 25. IX. 1932 o wykonywaniu praktyki
lekarskiej (Dz. U. poz. 712).*

Art. 31. Na mocy art. 31 rozp. Prez. Rzplitej z 25. IX. 32 r. o wykonywaniu praktyki lekarskiej przepisy niemieckiej ordynacji przemysłowej z 21 czerwca 1869, dotyczące wykonywania praktyki lekarskiej, a w szczególności przepis § 29 tejże ordynacji, straciły moc obowiązującą z dniem 15. X. 1932 r. (23. XI. 1933 r., 3 K. 1031/33).

Stefan Błeszyński,

Prokurator Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR ROSYJSKI)*Prawo o małżeństwie 1836 r.*

Art. 208. Zona, która wychodząc zamaż zataiła przed swym przyszłym mężem, iż jest chora na syfilis, winna być poczytywana za działającą podstępnie i w złej wierze, jej więc należy przypisać winę późniejszego, po wykryciu przez męża choroby, przerwania współżycia małżeńskiego; w tych warunkach mąż nie jest obarczony obowiązkiem utrzymywania żony, która swoim postępowaniem spowodowała rozłączenie małżonków. (3. XI. 1933, I. C. 2425/32).

Kodeks cywilny Napoleona.

Art. 725. Osoby, domagające się spadku, przypadającego dziecku, które zmarło wkrótce po urodzeniu, a którego są dziedzicami, w myśl art. 725 K. C. winny udowodnić tylko dwa fakty, a mianowicie że dziecko to było poczęte w chwili otwarcia spadku i że urodziło się żywe, lecz nie są obowiązane udowadniać zdolności tego dziecka do życia, taka bowiem zdolność noworodka, jako stan normalny, domniemywa się. (25. X. 1933, I. C. 2894/32).

Art. 1038. Art. 1038 bynajmniej nie czyni różnicy między zbyciem obciążliwym a darmem, stanowiąc, iż „wszelkie zbycie” skutkuje odwołanie zapisu. (27. X. 1933, I. C. 1443/32).

Art. 1125. Na wadliwość przyjęcia darowizny może się powoływać każda strona interesowana, nie wyłączając darującego, przyswilej zaś nieletniego z art. 1125 K. C. dotyczy jedynie umów obciążliwych. (8. XI. 1933, I. C. 2270/32).

Art. 1202. Żaden przepis ustawowy nie nakłada na żonę solidarnej odpowiedzialności osobistej za zobowiązania męża z tytułu zawartej przezeń umowy najmu lokalu, choćby przeznaczonego do wspólnego użytku małżonków. (27. X. 1933, C. I. 514/33).

Art. 1652. Gdy zatrzymanie przez nabywcę całości lub części sprzedażnej ceny nastąpiło za zgodą stron, odsetki od niezapłaconej sumy należy liczyć od daty, w której miała być dokonana zapłata, a nie od wcześniejszej daty wydania rzeczy nabywcy. (30. XI. 1933, C. I. 274/33).

Art. 1962. Sekwestrator (dozorca sądowy), będąc w myśl art. 1962 K. C. obowiązany zarządzać nieruchomością, która jest przedmiotem sekwestru, uprawniony jest do zawierania krótkoterminowych umów najmu, które następnie w razie wygaśnięcia sekwestru i powrotu nieruchomości do rąk właściciela wiążą tego ostatniego i winny być przez niego dotrzymane. (15. XI. 1933, I. C. 2897/32).

Art. 2229. Pojęcie ciągłości posiadania nie wymaga, aby dzierżenie lub używanie rzeczy trwało ustawicznie, w każdym momencie i bez żadnych przerw, gdyż to byłoby niemożliwe do wykonania; posiadanie jest ciągłe, gdy ujawnia się przez czyny, dokonywane w pewnych odstępach czasu, stosownie do natury rzeczy, przy każdej sposobności i w miarę potrzeby, i gdy przerwy w czynach są normalne, t. j. takie, jakie dopuszczalne są ze strony zapobiegliwego nawet gospodarza, chcącego wyciągnąć z rzeczy możliwą korzyść. (10. I. 1934, C. I. 873/33).

Kodeks Handlowy, obowiązujący w b. Król. Polskiem.

Art. 445. Fakt dokonania pewnego aktu hipotecznego po dacie otwarcia upadłości, lecz przed datą jej ogłoszenia, nie skutkuje sam przez się domniemania, iż akt ten zdziałany został przez upadłego z zamiarem oszukania, gdyż zgodnie z art. 135 Ust. Hip., który zmienił przepis art. 445 kod. handl., niezbędne jest do tego ustalenie złej wiary ze strony upadłego przy dokonaniu aktu hipotecznego pod tytułem obciążliwym, a w myśl art. 2268 K. C. dobra wiara zawsze się domniemywa. (27. X. 1933, I. C. 2029/32).

Art. 520. Gdy należność przyjęta została do masy upadłości bez wskazania w protokole sprawdzenia, iż jest uprzywilejowana, a wierzyciel nie uzyskał w drodze właściwej sprostowania takiego określenia charakteru swej należności, to okoliczność, iż nie *brał* on udziału w głosowaniu nad układem, zawartym przez upadłego z wierzycielami, nie może mieć wpływu na traktowanie jego należności jako uprzywilejowanej. (5. X. 1933, I. C. 2034/32).

Ustawa Hipoteczna 1818 r.

Art. 38. W razie przyłączenia do nieruchomości, obciążonej ciężarem wieczystym w dziale III wykazu hipotecznego, innej nieruchomości, wolnej od tego ciężaru, pomienione obciążenie nie rozszerza się z samego prawa na nowoprzyłączoną nieruchomość; właściciel nieruchomości ma prawo jednostronnym wnioskiem w trybie postępowania hipotecznego żądać wciągnięcia do wykazu hipotecznego wzmianki, wyjaśniającej, iż obciążenie nie obejmuje powyższej przyłączonej nieruchomości. (7. XII. 1933, C. I. 332/33).

Prawo Cywilne Ziem Wschodnich.

Art. 73. Przewidziany w art. 73 t. X cz. 1 Zw. Pr. przywilej kościoła prawosławnego rozstrzygania w sprawach o unieważnienie małżeństwa i rozwodowych w razie przynależności do tego kościoła jednego ze współmałżonków, upadł po odrodzeniu państwowości

polskiej, która w Konstytucji zapewnia swym obywatelom równość wobec prawa i odrzuca wszelkie ograniczenia wyznaniowe, zastrzegając zarazem dla wyznania rzymsko-katolickiego naczelne stanowisko wśród wyznań równouprawnionych. (16. XI. 1933, I. C. 2182/33).

Art. 683. Na Państwo Polskie nie przeszły zobowiązania skarbu rosyjskiego z tytułu odpowiedzialności za nieszczęśliwe wypadki, wynikłe przy eksploatacji kolei państwowych. (21. XII. 1933, C. I. 2296/33).

Art. 1653. Cesja praw z aktu zastawu, jako niezawierająca ustanowienia nowego prawa zastawu, może być dokonana nietylko w formie aktu notarialnego, lecz także aktem prywatnym, a zatem zachowanie formalności, przepisanych dla aktów notarialnych, nie jest tu konieczne, o ile istniała zgoda dłużnika na cesję prawa zastawu, gdyż w myśl art. 1653 niedopuszczalna jest cesja tylko wówczas, jeżeli dłużnik na nią się nie zgodził. (26. I. 1934, C. I. 385/33).

Art. 1705. Z przepisów t. X cz. 1 Zw. Pr. bynajmniej nie wynika, aby każde, nawet krótkotrwałe zaleganie z zapłatą komornego skutkowało rozwiązaniem najmu, i sąd nie jest z mocy przepisów art. 1706 t. X cz. 1 Zw. Pr. pozbawiony prawa uznania, iż w związku z okolicznościami sprawy czasowe zaleganie lokatora z zapłatą 2 rat miesięcznych nie stanowi w konkretnym przypadku dostatecznie ważnej przyczyny rozwiązania najmu, przyczem prawo oceny ważności przyczyn rozwiązania najmu nie zostało sądowi odjęte przez ustawę o ochronie lokatorów. (11. VIII. 1933, I. C. 1660/32).

Art. 2326. Mocodawca władny jest w drodze aprobaty rozszerzyć zakres udzielonego pełnomocnictwa, nie jest natomiast w mocy uznać za ważne czynności procesowych takiej osoby, którą prawodawca pozbawia zdolności do działań procesowych. (12. X. 1933, I. C. 2587/32).

Art. 1 załączn. do uw. do art. 694. Umorzenie sprawy z powodu niepopierania jej w ciągu 10 lat ma ten skutek, że uważa się ją za niebyłą, ale nie pozbawia to jeszcze powoda samego posiadanego prawa oraz możliwości jego dochodzenia w innem powództwie, o ile tylko przedawnienie, które przez wytoczone lecz następnie umorzone powództwo nie zostało przerwane, jeszcze nie upłynęło. (10. I. 1934, C. I. 1906/33).

Ustawa postępowania cywilnego 1864 r.

Art. 80 i 773. W sprawie działowej, należącej do właściwości sądu grodzkiego, sąd okręgowy, jako druga instancja, w przypadku, gdy strona apelująca zrzekła się skargi apelacyjnej, ma obowiązek

rozpoznania sprawy w granicach tejże skargi na żądanie strony przeciwnej, zgłoszone na posiedzeniu sądu okręgowego, w razie ujawnionej przez sąd okręgowy zmiany po wyroku sądu pierwszej instancji istotnych okoliczności, która może mieć wpływ stanowczy na wyrokowanie w przedmiocie oznaczenia sched. (Skład 7 sędziów 6/27. V. 1933, I. C. 1926/32).

Art. 922. Przepis art. 922 nie wymaga, aby duplikat tytułu wykonawczego mógł być wydany wyłącznie na podstawie akt sprawy, w której zapadł wyrok, wyłuszczonej w tytule wykonawczym, dopuszczone jest również oparcie się na innej podstawie i na innych dowodach, o ile wyjaśniają one dostatecznie stan faktyczny stosunków prawnych między stronami; zwłaszcza zachodzi to wówczas, gdy akta sprawy uległy zniszczeniu. (26. I. 1934, C. I. 385/33).

Dekret z d. 7. 11. 1919 r. o rejestrze handlowym (Dz. Pr. poz. 164).

Art. 2. Przejście spółki firmowej w stan likwidacji nie może stanąć na przeszkodzie zarejestrowaniu wcześniejszych zmian w osobach spółników; niezarejestrowanie tych zmian obciążałoby nieśłusznie odpowiedzialnością osobistą spółnika, który wcześniej ze spółki ustąpił, za zobowiązania, zaciągnięte już w czasie likwidacji, a natomiast zwalniałoby od odpowiedzialności rzeczywistego spółnika firmowego. (5. I. 1934, C. I. 567/33).

Ustawa z d. I. VIII. 1919 r. o załatwieniu zatargów zbiorowych między pracodawcami i pracownikami rolnymi (Dz. U. 1931 r. poz. 706).

Art. 13. Za pracodawców rolnych w rozumieniu ustawy z dn. 1 sierpnia 1919 r. należy uważać wszystkich pracodawców, prowadzących samodzielnie gospodarkę rolną przy pomocy pracy najemnej, z czego wynika, że ani przestrzeń posiadanego przez pracodawcę gruntu, ani też okoliczność, czy grunt był tabelowy, czy też dworski, nie odgrywają w przypadku roli. (20. XII. 1933, C. I. 45/33).

Ustawa z d. 18. XII. 1919 r. o czasie pracy w przemyśle i handlu (Dz. U. 1920 r., poz. 7).

Art. 1. Okoliczność, iż praca pracownika w miesiącach letnich trwała mniej niż 8 godzin dziennie, nie uprawnia pracodawcy do wyznaczenia mu nadliczbowych godzin pracy w miesiącach letnich. (22. XI. 1933, C. I. 1546/33).

*Ustawa z d. 19. V. 1920 r. o obowiązkowym ubezpieczeniu
na wypadek choroby (Dz. U. poz. 272).*

Art. 6. Za chałupnika należy uważać nawet takiego pracownika, który produkuje z własnego materiału.

Zasadniczą cechą chałupnika stanowi osobiste wykonywanie pracy na rzecz przedsiębiorcy, majstra, kupca lub pośrednika, jednak, jak widać z brzmienia art. 6 pomienionej ustawy, chałupnik może zatrudniać nawet obcych pracowników, tembardziej więc może korzystać z pomocy osób, oddanych mu do nauki, nie tracąc przez to cech chałupnika; tylko osoba, która czerpie zyski z pracy innych i pełni przeważnie funkcje kierownicze, nie może być uważana za chałupnika. (23. XI. 1933, C. I. 1435/33).

Art. 76. Przepisy o doręczeniu pism procesowych, zamieszczone w Ust. post. cyw., nie mogą mieć w stosunkach z Kasą Chorych zastosowania, skoro nie zostały w ustawie o obow. ubez. na wypadek choroby przewidziane; doręczenie przeto orzeczenia Kasy Chorych, wydanego na podstawie art. 76 pomienionej ustawy, winno być dokonane do rąk osoby zainteresowanej, a w każdym razie ostatnia może skutecznie domagać się stwierdzenia, kiedy odnośne pismo faktycznie otrzymała. (21. XII. C. I. 1847/33).

Ustawa z d. 29. X. 1920 r. o spółdzielniach (Dz. U. poz. 733).

Art. 85. Z przepisów ustawy o spółdzielniach nie wynika, aby jedynie zarząd spółdzielni uprawniony był do zgłaszania wniosku o ogłoszenie jej upadłości, wniosek taki może być zgłoszony również przez wierzycieli spółdzielni; w tym przypadku ogłoszenie przez sąd upadłości nie jest uzależnione od warunków, przy których zaistnieniu jest obowiązkiem zarządu spółdzielni zgłoszenie wniosku o ogłoszenie upadłości, lecz winny być stosowane ogólne przepisy prawa upadłościowego dzielnicowego, dotyczące przyczyn ogłoszenia upadłości. (20. X. / 10. XI. 1933, C. I. 919/33).

Ustawa z d. 16. V. 1922 r. o urlopach dla pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu. (Dz. U. poz. 334).

Art. 1. Ustawa o urlopach nie odnosi się do kontraktowego pracownika państwowego, zatrudnionego w Ministerstwie Reform Rolnych, a więc w urzędzie państwowym, który nie jest zakładem pracy w rozumieniu art. 1 pomienionej ustawy. (26. X — 9. XI. 1933, C. I. 354/33).

Ustawa z d. II. IV. 1924 r. o ochronie lokatorów (Dz. U. poz. 406j.

Art. 11 ust. 2 lit. „a”. Ustawa o ochronie lokatorów, postanawiając, iż brak pracy lub wogóle nędza wyjątkowa uchylają skutki zalegania z komornem, zabezpiecza w drodze wyjątku dach nad głową najemcy, który przejściowo bez własnej winy znalazł się w niemożności płacenia czynszu, jednak bynajmniej nie nakłada na właściciela, obowiązane do utrzymywania realności w należytym stanie oraz do świadczeń na cele publiczne, trwałego ciężaru dostarczania bezpłatnego przytułku osobom, wogóle niezdolnym do wypełnienia podstawowego obowiązku najemcy, t. j. płacenia komornego, (24. X. 1933, C. I. 516/33).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 14. VI. 1924 r. o przerachowaniu zobowiązań (Dz. U. 1925 r. poz. 213).

§ 5. Kaucja, zapisana w wykazie hipotecznym przy sumie wierzytelności na zabezpieczenie kosztów i nieuprzywilejowanych odsetek, podlega przerachowaniu według § 5 względnie 6-go rozp. walor. (26. I. 1934, C. I. 1543/33).

§ 29 *ust. 1 lit. „a”.* Względy słuszności i uczciwego obrotu» o którym mowa jest w § 28 rozp. walor, i na których oparte są przepisy § 29 tego rozporządzenia, nakazują, aby należna z tytułu niezapłaconego szacunku suma, stanowiąca ekwiwalent nabytej nieruchomości względnie jej części, nie była przerachowana ponad jej wartość, która z natury rzeczy powinna służyć głównem źródłem pokrycia powyższego długu i która stanowi podstawę do oceny, czy majątek dłużnika wytrzyma taką, czy inną waloryzację. (18. I. 1934, C. I. 1934/33).

§ 33. Różnica między sumą, na którą została przerachowana wierzytelność hipoteczna, należna tytułem reszty szacunku, a sumą? otrzymaną w wyniku przerachowania zabezpieczenia hipotecznego tej wierzytelności, stanowi przerachowana pretensję osobistą wierzyciela, mogącą być zabezpieczoną w wykazie hipotecznym tylko w drodze hipoteki sądowej, t. j. na skutek zgłoszenia, do hipoteki wyroku prawomocnego, zasądzającego tę należność. (26. I. 1934, C. I. 1543/33).

§ 40. Uczynione przez wierzyciela w chwili przyjęcia zapłaty zastrzeżenie prawa dochodzenia nadwyżki na przypadek ewentualnej przyszłej waloryzacji, czyniące zwolnienie dłużnika od długu warunkowem, winno być stwierdzone w ten sam sposób, co sam» zwolnienie, to jest, jeżeli przyjęcie zapłaty zostało stwierdzone pis-

mem, również na piśmie winno być dokonane powyższe zastrzeżenie i dowód ze świadków dopuszczony w tym przypadku być nie może. (6. XII. 1933/11. I. 1934, C. I. 306/33).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 26. III. 1927 r. o monopolu spirytusowym (Dz. U. poz. 289).

Art. 2. Minister Skarbu nie przekroczył swoich uprawnień, wpływających z art. 2 ust. 5 lit. „c” rozporządzenia z d. 26 marca 1927 r., nadając w ustępie ostatnim § 1 rozporządzenia swego z d. 17 maja 1930 r. stosunkowi służbowemu pracownikom Dyrekcji Państwowego Monopolu Spirytusowego charakter publiczno-prawny. (16. XI / 7. XII. 1933, C. I. 1181/33).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 27. V. 1927 r. o przymusie ubezpieczenia od ognia i o Powszechnym Zakładzie Ubezpieczeń (Dz. U. poz. 410).

Art. 37. Jeżeli się okaże, że suma ubezpieczenia była wyższa od wartości budowli w chwili zajścia szkody, to ubezpieczony, pomimo, iż opłacał wyższe premje, nie może otrzymać więcej, jak tylko zwrot rzeczywistej szkody, gdyż nie może osiągnąć jakiegokolwiek zysku z przymusowego ubezpieczenia. (4. I. 1934, C. I. 1465/33).

Art. 38. Żądanie ustalenia sumy odszkodowania przez komisję szacunkową pozostawione jest poszkodowanemu właścicielowi do jego uznania. (4. I. 1934, C. I. 1466/33).

Rozporządzenie z d. 23. XII. 1927 r. o zapobieganiu upadłości (Dz. U. 1928 r. poz. 20).

Art. 23. Stosownie do art. 23 rozporządzenia o zapobieganiu upadłości bieg przedawnienia roszczeń z weksli przeciwko dłużnikowi, korzystającemu z odroczenia wypłat, należy uważać za zawieszony na czas trwania odroczenia i w przypadku tym, wobec wyraźnej dyspozycji powyższego art. 23, jako przepisu specjalnego i późniejszego od prawa wekslowego, przepisy art. 74 oraz p. „b” art. 71 pr. weksl. nie znajdują zastosowania. (22. XII. 1933, C. I. 737/33).

Prawo z d. 6. II. 1928 r. o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. 1932 r. poz. 863).

§ 273. Przepis § 3 art. 273 pr. o u. s. p., dotyczący postępowania przed sądami okręgowymi, w których niektóre sprawy podle-

gały kolegiałnieniu, a inne jednoosobowemu rozpoznawaniu, nie może być w drodze analogii stosowany do sądów apelacyjnych, w których wszystkie sprawy winny były być sądzone w składzie trzech sędziów. (10. I. 1934, C. I. 2235/33).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 16. III. 1928 r. o umowie o pracę pracowników umysłowych (Dz. U. poz. 323).

Art. 2. Nie podlega zaliczeniu do rzędu pracowników umysłowych kontroler-brakarz, przez którego sprawowana kontrola sprowadza się do mechanicznego badania przy pomocy specjalnych narzędzi, czy praca kontrolowanych przez niego robotników odpowiada wzorowi, przyczem ostateczna decyzja, czy praca winna być przyjęta, czy też odrzucona, do niego nie należy. (11. X. 1933. I. C. 598/32).

Art. 35. Artykuł ten odnosi się też do roszczeń, powstałych ze stosunku pracy przed przejściem przedsiębiorstwa na osobę innego posiadacza. Pod przepis ten podpada również przypadek wydzierżawienia przedsiębiorstwa innej osobie. (20. X. 1933, C. I. 370/33).

Rozporządzenie Prezydenta Rzp. z d. 22. III. 1928 r. o sądach pracy Dz. U. poz. 350).

Art. 5. Rozporządzenie Prezydenta Rzp. o sądach pracy stosuje się też do dozorców domowych w nieruchomościach, stanowiących własność Skarbu Państwa, niezależnie od tego, czy dom skarbowy zajęty jest przez urząd państwowy, czy też użytkowany w inny sposób. (27. X. 1933, C. I. 1446/33).

Ustawa z d. 17. III. 1932 r. o uregulowaniu stosunków służbowych pracowników instytucji ubezpieczeń społecznych (Dz. U. poz. 338).

Art. 4. Przewidziana w ust. 2 art. 4 odprawa należy się w zasadzie pracownikowi, który wykaże się co najmniej 5-letnią pracą, rzeczą zaś instytucji ubezpieczeń społecznych jest udowodnić, że z tych lub innych względów pewien okres czasu służby pracownika nie ulega zaliczeniu.

Z treści art. 4 nie wynika, by ustawodawca uzależnił prawo pracownika do odprawy od mianowania na stałe. (30. XI. — 14. XII. 1933, C. I. 1539/33).

Witold Świącicki,
Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR AUSTRIACKI)

Ordynacja upadłościowa

(rozp. ces. z 10 grudnia 1914 Dz. P. P. Nr. 337)

§ 12. Składki na rzecz Zakładu Ubezpieczeń pracowników umysłowych mają charakter danin publicznych. Nabyte dla nich prawo odrębności pozostaje więc nietknięte mimo ogłoszenia upadłości do majątku dłużnika i mimo, że prawo odrębności powstało dopiero w ostatnich sześćdziesięciu dniach przed ogłoszeniem upadłości. (O. z 17. XI. 1933 R. 653/33).

§ 39. W przypadkach zaskarżenia czynności prawnej, zdziałanej przez dłużnika upadłego przed ogłoszeniem mu upadłości, § 39 ord. upadł., w przeciwieństwie do § 12 ord. o zwalczaniu czynności prawnych nie ogranicza masy upadłości do pewnej wysokości i rodzaju zaspokojenia, lecz zarządza zwrot do masy tego wszystkiego, co zaskarżoną czynnością z majątku dłużnika usunięto. (O. z 23. VI. 1933 Rw. 678/33).

Ordynacja o zwalczaniu czynności prawnych

(rozp. ces. z 10 grudnia 1914 Dz. P. P. Nr. 337).

§ 2 L. 2. Należy przyjąć, że kontrahentowi dłużnika musiał być przy zawieraniu umowy wiadomy zamiar dłużnika pokrzywdzenia wierzycieli, jeżeli kontrahent nie dołożył należytej stranności celem poinformowania się o stosunkach dłużnika. (O. z 23. VI. 1933 Rw. 1134/33).

§ 3 L. 1. W przypadku ustanowienia przez rodziców posagu na rzecz córki lub wyposażenia na rzecz syna ponad obowiązek ustawowy nie mają miejsca dwie umowy, odpłatna i nieodpłatna, lecz tylko jedna, mieszana, odpłatna z nieodpłatną; jeżeli zaś taka umowa mieszana w przeważającej swej części nie jest tylko wypełnieniem obowiązku ustawowego lecz darowizną nieodpłatną, należy ją w razie zwalczania jej uznać w całości za bezskuteczną wobec wierzycieli. (O. z 4. X. 1933 Rw. 1765/33).

§ 8. Osoba, na której rzecz przysądzone zostało prawomocnie roszczenie o alimenty na przyszłość, jest uprawniona zwalczać czynności prawne swego dłużnika. (O. z 23. VI. 1933 Rw. 1124/33).

§ 12. Dla skargi o zwalczanie czynności prawnej wystarcza wprawdzie żądanie o świadczenie lub znoszenie, jednak w połącze-

niu z tern żądaniem dopuszczalne jest i żądanie orzeczenia, że zwalczana czynność prawna jest wobec wierzycieli bezskuteczna. (O. z 23. VI. 1933 Rw. 1124/33).

Umowa ubezpieczenia ((ustawa z 23 grudnia 1917

Dz. U. R. P. Nr. 501).

§ 29. Wydanie ubezpieczonemu polisy przed wpłatą premji, płatnej zgóry, jest kredytowaniem premji. Premja ta staje się płatną natychmiast po wydaniu polisy. W razie zwłoki w zapłacie tej premji mają zastosowanie obowiązki zakładu ubezpieczeń, przewidziane w § 29 co do wezwania o zapłatę premji. (O. z 27. VI. 1933 Rw. 1458/33).

Czas pracy w przemyśle i handlu (ustawa z 18 grudnia 1919

Dz. U. R. P. 1920 Nr. 2 poz. 7).

Postanowienia ustawy z r. 1919 o czasie pracy w przemyśle i handlu odnoszą się także do górnictwa i pracy w kopalniach nafty. Umowa, określająca wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych, ustawowo dopuszczalnych, w sposób mniej korzystny dla pracowników, niż to jest przewidziane w art. 16 jest i w przemyśle naftowym nieważna. Uprawnienia władz górniczych, przewidziane w § 71 krajowej ustawie naftowej z 22 marca 1908 Dz. Ust. Kraj. Nr. 61 co do ochrony pracy najemnej w kopalniach nafty, zostały art. 1 ustawy z 2 marca 1920 Dz. U. R. P. Nr. 23, poz. 125 przekazane inspektorom pracy. (O. z 9. V. 1933 Rw. 660/33).

Ubezpieczenie na wypadek choroby (ustawa z 19 maja 1920

Dz. U. R. P. Nr. 44, poz. 272).

Art. 84. Spór lekarza Kasy Chorych przeciwko Kasie Chorych o odszkodowanie z powodu przedwczesnego i nieprawego rozwiązania z nim umowy o pracę podlega właściwości Komisji Pojednawczej, a nie właściwości Sądu państwowego, przyczem nie stanowi różnicy, że spór wytoczony został w czasie, gdy lekarz nie wchodził już w skład Kasy Chorych. (O. z 24. V. 1933 R. 335/33).

Spółdzielnie (ustawa z 29 października 1920

Dz. U. R. P. Nr. 111, poz. 733).

Art. 75 L. 9 i art. 65. Rozwiązanie spółdzielni na wniosek Rady Spółdzielczej z przyczyny całkowitego zaprzestania działalności spółdzielni (nieujawnienia lub nierozpoczęcia żadnej działalności

gospodarczej) może być orzeczone przez Sąd rejestrowy po przeprowadzeniu dochodzenia co do całej działalności gospodarczej spółdzielni; bilanse spółdzielni jako wykazujące tylko jej finansową gospodarkę, nie są wystarczające do takiego orzeczenia. (O. z 26. V. 1933 R. 243/33).

Art. 78. Członkowie zarządu spółdzielni mają pierwszeństwo przy ustanawianiu likwidatorów rozwiązanej spółdzielni przed osobami z poza tejże. (O. z 23. VI. 1933 R. 244/33).

Czas pracy w zakładach handlowych (rozp. z 23 czerwca 1932 Dz. U. R. P. Nr. 70, poz. 550).

§ 2a. Praca w aptekach w godzinach nadliczbowych nie wymaga zezwolenia władz. (O. z 14. XI. 1933 Rw. 1293/33).

Ochrona lokatorów (ustawa z 11. IV. 1924 Dz. U. R. P. poz. 406).

Art. 3. Postanowienie art. 3 ust. 1, że umowa najmu musi być zawarta na czas nie krótszy niż na jeden rok, nie obowiązuje w przypadku odnowienia umowy. (O. z 31. V. 1933 R. 373/331).

Art. 3, 6, 10 ust. III ust. 3. Lokator, który po wygaśnięciu przez upływ czasu umowy najmu, zawartej na piśmie, płaci nadal czynsz najmu w wysokości przekraczającej normę ustawową, — chociaż zastrzega sobie zwrot nadpłaty czynszu ponad normę ustawową i chociaż ogłosił wniosek o ustalenie podstawowego komornego — uskutecznia nadpłatę ze świadomością, że nie był do niej obowiązany. Nie może zatem według przepisów § 1432 u. c. domagać się zwrotu nadpłaconej nadwyżki, chyba że wykaże, iż zapłaty dokonał wśród okoliczności, przewidzianych w §§ 8780, 871 i 879 L. 4 u. c. (O. z 26. V. 1933 Rw. 1126/33).

Art. 11 ust. 1 i 3. Przyczyny wypowiedzenia nie muszą być w samym wypowiedzeniu we wszystkich szczegółach opisane. (O. z 12. IX. 1933 Rw. 1673/33).

Art. 20 ust. 4. W sprawie o wznowienie postępowania co do ustalenia podstawowego komornego środek prawny rewizji nie jest dopuszczalny. (O. z 23. VI. 1933 Rw. 901/33).

Art. 29 ust. 1. Przez wyrażenie „urzędnicy i funkcjonariusze państwowi” należy rozumieć tylko urzędników i funkcjonariuszów państwowych, będących w służbie czynnej. (O. z 23. V. 1933 R. 191/33).

Prawo wekslowe (rozp. z 14 listopada 1924 Dz. U. R. P. poz. 926).

Art. 1 p. 8 i art. 99 p. 7. Pojęcie podpisu wystawcy mieści w sobie jedynie własnoręczne umieszczenie nazwiska przez wystawcę. (O. z 12. V. 1933 Rw. 603/33).

Komunalne Kasy Oszczędności (rozp. z 13 kwietnia 1927 Dz. U. R. P. Nr. 38, poz. 339).

Art. 30. Zarządzenie przez władzę administracyjną przymusowej likwidacji Komunalnej Kasy Oszczędności nie usuwa potrzeby zachowania przez Kasę uznanych lub statutowych wymogów do wypowiedzenia stosunku służbowego pracownikom Kasy; jeżeli więc statut Kasy przewiduje dla zwolnienia pracownika ze służby powzięcie uchwały zarządu Kasy, uchwała taka jest konieczna także w przypadku likwidacji Kasy. (O. z 16. VI. 1933 Rw. 847/33).

Ubezpieczenie pracowników umysłowych (rozp. z 24 listopada 1927 Dz. U. R. P. Nr. 106, poz. 911).

Robotnik salinarny, który po pewnym czasie pracy w salinach państwowych został następnie zatrudniony w kancelarii salin jako pracownik biurowy, staje się od chwili zmiany charakteru pracy pracownikiem umysłowym i jako taki winien być ubezpieczony w zakładzie ubezpieczeń pracowników umysłowych, chociażby — pozostając nadal zapisanym do ksiąg robotników — był jako robotnik ubezpieczony w myśl statutu prowizyjnego dla robotników salinarnych. O. z 16. VI. 1933 R. 372/33).

Prawo łowieckie (rozp. z 3 grudnia 1927 Dz. U. R. P. Nr. 110, poz. 934).

Art. 50 i 84. Właściciel gruntu ma nie tylko prawo schwywania i zabicia lecz także prawo przywłaszczenia sobie zwierzyny, na którą wolno cały rok polować, schwytanej lub zabitej przez siebie w obrębie swojej zagrody — lub w promieniu stu metrów od jej zabudowań. Czyn taki właściciela gruntu nie jest bezprawiem, chociażby właściciel gruntu szedł śladami zwierzyny przez cudzy obwód łowiecki celem stwierdzenia, czy zwierzyna przeszła w obręb jego zagrody. (O. z 24. I. 1934 Rw. 2347/33).

Ustrój sądów powszechnych (rozp. z 6 lutego 1928 Dz. U. R. P. 1932, Nr. 102, poz. 863).

Art. 1 § 3. Roszczenie właściciela nieruchomości przeciwko gminie, wydzielanej ze związku powiatowego, o zwrot pobranej

niesłusznie opłaty drogowej z art. 19 ustawy drogowej z 10 grudnia 1920 Dz. U. R. P. 1921 Nr. 6, poz. 32 podlega rozpoznaniu przez władze administracyjne, a nie sądowe. (O. z 11. V. 1933 R. 267/33 — tak samo orzekł Trybunał Kompetencyjny wyrokami z 25. I. 1934 w sprawach L. Rej. 3, 4 i 5 z r. 1933).

Pracownicy umysłowi (rozp. z 16 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 323).

Art. 2. Zaliczenie przez pracodawcę pracownika, spełniającego w rzeczywistości czynności umysłowe, do kategorii robotników, nie czyni ujemy prawom tegoż jako pracownika umysłowego. (O. z 16. VI. 1933 R. 372/33).

Art. 2. Rozwoziciel piwa, spełniający zczasem czynności akwizytorskie, pracujący w załatwianiu swych czynności zupełnie samodzielnie, odpowiedzialny za całość swej pracy i pracujący za prowizją procentową od utargu, ma charakter pracownika umysłowego. (O. z 21. VI. 1933 R. 1031/33).

Art. 29. Wypowiedzenie przez pracodawcę umowy o pracę podczas urlopu pracownika pismem, które doręczano temuż po ukończeniu urlopu z dodatkowym oświadczeniem pracodawcy, że wypowiedzenie to podtrzymuje, jest ważne i skuteczne na termin, wymieniony w tem wypowiedzeniu. (O. z 9. V. 1933 R. 799/32).

Art. 42 i 56. Dziesięcioletni okres pracy zmarłego pracownika, przewidziany dla uzasadnienia roszczenia pozostałej rodziny do trzymiesięcznej odprawy, musi być jednolity i na tej samej podstawie oparty; w okres ten może być wliczony okres pracy, podlegający ustawie z r. 1910 o pomocnikach handlowych, o ile umowa o pracę na tej ustawie oparta, obowiązywała jeszcze w chwili wejścia w życie rozporządzenia o umowie o pracę pracowników umysłowych. (O. z V. 1933 R. 945/33).

Robotnicy (rozp. z 16. marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 324).

Art. 18 lit. d. Strejk należy uważać za samowolne złamanie umowy pracy, uprawniające pracodawcę, o ile pracownik nie stawiał się do pracy przez czas w art. 18 lit. d określony, do niezwłocznego rozwiązania stosunku pracy z danym robotnikiem. (O. z 30. V. 1933 R. 1055/32).

Art. 16 lit. d. Niestawienie się do pracy w piekarni jedyne robotnika, nie należącego do żadnej organizacji robotniczej, wywołane strajkiem wszystkich innych robotników zorganizowanych, nie

stanowi podstawy do natychmiastowego zwolnienia owego robotnika niezorganizowanego, gdyż wobec strajku wszystkich innych robotników zorganizowanych nie mógłby on swej pracy nawet w razie swego stawienia się w piekarni wykonywać. (O. z 12. VII. 1933 R. 973/33).

Sądy pracy (rozp. z 22 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 350).

Art. 3 ustęp 4. Stronom, spór wiodącym, nie wolno zrzec się właściwości sądu pracy na rzecz sądów powszechnych — z wyjątkiem przypadków z art. 24 — natomiast rozporządzenie o sądach pracy nie zabrania stronom zrzeczenia się właściwości sądu powszechnego na rzecz sądu pracy. Zrzeczenie się także należy przyjmować jako domniemane, jeżeli pozwany przed wdaniem się w spór co do istoty sprawy przed sądem pracy nie zgłosił zarzutu niewłaściwości tego sądu. (O. z IV. 1933 R. 144/33).

Postępowanie przymusowe w administracji (rozp. z 22 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 26, poz. 342).

Art. 32. W razie zbiegu dozwolonego przez sąd przymusowego zarządu nieruchomości z zajęciem płonów w drodze egzekucji administracyjnej, Sąd nie może wprowadzić zastanowić egzekucji administracyjnej, lecz może żądać od władzy administracyjnej, aby swój tytuł egzekucyjny łącznie z protokółami swych czynności przekazała sądowi do dalszego postępowania. (O. z 1. III. 1932 R. 109/32).

Prawo akcyjne (rozp. z 22 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 383).

Art. 171, ustęp 2 p. 1—8 zawiera tylko przykładowe a nie wyczerpujące wyliczenie przepisów nowego prawa akcyjnego, które do dawnych spółek akcyjnych nie mają zastosowanie, jeżeli naruszałyby nabyte już prawa akcjonariuszy. (O. z 22. III. 1932 R. 386/32).

Ochrona wynalazków, wzorów i znaków towarowych (rozp. z 22 marca 1928 Dz. U. R. P. Nr. 39, poz. 384).

Art. 180. Znak towarowy niezarejestrowany może być uważany za znany jako znak danego przedsiębiorstwa już wówczas, gdy

towar, wytworzony w tem przedsiębiorstwie i zaopatrzony tym znakiem towarowym, ma odbiorców; znaczna popularność znaku towarowego nie jest wymagana.

Jeżeli wspólnicy po rozwiązaniu wspólnego przedsiębiorstwa prowadzą, każdy na własną rękę, przedsiębiorstwa tego samego rodzaju, używając w niem nadal znaku towarowego niezarejestrowanego, używanego dawniej wspólnie, a następnie jeden z nich używa rejestrację tego znaku towarowego, prawa z rejestracji wynikające, nie mogą szkodzić dawniejszym innym wspólnikom.

Używacz uprzedni znaku towarowego nie działa wbrew uczciwości kupieckiej przez to, że zaopatruje tym znakiem towarowym towar gorszej jakości, aniżeli towar, wytwarzany przez przedsiębiorcę, który następnie uzyskał rejestrację tego znaku towarowego. (O. 2 8. VI. 1933 Rw. 694/33).

Uregulowanie stanu hipotecznego nieruchomości, oddanych w toku parcelacji w posiadanie nabywców (ustawa z 23 marca 1929 Dz. U. R. P. Nr. 27, poz. 276 w brzmieniu art. 25 rozporządzenia z 11 lipca 1932 Dz. U. R. P. Nr. 67, poz. 622 oraz ustawy z 28 marca 1933 Dz. U. R. P. Nr. 29, poz. 252).

Art. 31 p. 2. Spór właściciela hipotecznego nieruchomości, wytoczony przeciwko parcelantowi o zapłatę reszty ceny kupna, ulega zawieszeniu nie tylko wówczas, gdy urząd ziemski wszczął już postępowanie sądowe celem uzgodnienia stanu hipotecznego ze stanem faktycznym nieruchomości, oddanych parcelantom w fizyczne posiadanie, lecz już wówczas, gdy zachodzi ustawowa możliwość wszczęcia odnośnego postępowania przez urząd ziemski. (O. z 24. V. 1933 Rw. 1040/33, ogłoszone w Zbiorze urzędowym za rok 1934 pod poz. 66).

Taryfa kolejowa (Dziennik taryf i zarządzeń kolejowych z r. 1929 Nr 33, poz. 197 Część I B, rozdział C str. 33 i nast., oraz Część zeszyt 1 p. 29 str. 35).

Dla zastosowania taryfy wyjątkowej nie jest konieczne oznaczenie towaru przesyłanego nazwą użytą w tej taryfie; wystarczy, gdy podano w liście przewozowym określenie w sposób stanowczy i ścisły, który stwierdza, że towar przewożony odpowiada nazwie, przewidzianej w nomenklaturze danej taryfy wyjątkowej. (O. z 6. X. 1933 Rw. 1502/33).

Dr. Włodzimierz

Dbiałowski,

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO CYWILNE SĄDU NAJWYŻSZEGO
(B. ZABÓR PRUSKI)*Kodeks cywilny.*

§§ 133, 157, 364. W obrocie kupieckim przyjmuje się weksle zazwyczaj na zabezpieczenie pretensyj, a nie na ich umorzenie; podstawowa pretensja pozostaje zatem w mocy. (Wyrok z 23. 2. 1934 — C III 169/33).

§ 135. Na tymczasowe zarządzenie, zabraniające legitymowanemu posiadaczowi weksla rozporządzanie nim, powoływać może się każdy dłużnik wekslowy, chociaż nie jest stroną, która uzyskała tymczasowe zarządzenie, albowiem przez zapłatę do rąk posiadacza weksla narażony byłby dłużnik na obowiązek ponownej zapłaty osobie chronionej zakazem. Prowadzenie procesu o zapłatę sumy wekslowej nie jest rozporządzeniem. Jednak wierzyciel, który utracił prawo do rozporządzania wekslem, nie może rościć sobie prawa do ochrony procesowej w drodze zasądzenia na jego rzecz sumy wekslowej, gdyż mu jej z dłużnika ściągać nie wolno. Posiadacz domagać się może tylko zdeponowania pieniędzy. (Wyrok z 20. 12. 1933 — C III 95/33).

§§ 140, 141. Uchwały walnych zgromadzeń spółki akcyjnej, które były absolutnie nieważne, nie mogły urosnąć w moc prawną ani przez niezaczeplenie ich na późniejszych walnych zgromadzeniach, ani przez bilansowanie majątku spółki w złotych. Czynności bowiem, które są do tego stopnia wadliwe, że ustawa traktuje je jako nieważne, uważać należy jako niebyłe, zaczem sanacja ich możliwą jest wyłącznie przez podjęcie ich na nowo. Bilansowanie zaś w złotych nie ma skutków nowacyjnych ani odnośnie do osobowości prawnej spółki ani co do jej stosunków prawnych; jedna i drugie opierają się w dalszym ciągu na wadliwych uchwałach. (Wyrok z 13. 4. 1934 — C III 166/33).

§ 276. Zapytanie w czasie wojny klienta banku, posiadającego depozyt, czy nie grozi mu strata, odnosiło się oczywiście nie tylko do pewności banku, lecz również do pewności pieniędzy niemieckich. Ponieważ w ciągu wojny nikt ostrożnie i rozsądnie myślący nie mógł twierdzić, aby pieniądz ten był pewny, przeto odpowiedź banku, że klient obawy mieć nie potrzebuje, niezgodną jest z troskliwością i starannością dobrego kupca i obowiązuje do odszkodowania. (Wyrok z 13. 10. 1933 — C. III 2/33).

§ 326. Zagrożenia, że strona świadczenia nie przyjmie, nie należy pojmować formalistycznie. Wystarczy oświadczenie sprzedającego, że towaru nie dostarczy, z uwagi na logiczny stąd skutek, że

tem samym upada prawo do żądania ceny kupna, że więc sprzedający także ceny kupna przyjąć nie chce. (Wyrok z 23. 2. 1934 — C III 169/33).

§ 326. Nie każde oświadczenie wierzyciela złożone wobec będącego w zwłoce dłużnika, a mające na celu przynaglenie go do uiszczenia dłużnego świadczenia, chociażby nawet połączone było z zakreśleniem czasokresu, podpada pod przepis § 326 i wywołuje określone tamże skutki. Musi z niego wynikać w sposób niewątpliwy wola wierzyciela nieprzyjęcia po upływie zakreślonego czasokresu świadczenia ze strony dłużnika. (Wyrok z 19. 1. 1934 — C III 195/33).

§ 432. Współwierzyciel, który przyjmie sam od dłużnika pełne świadczenie, wywołując w nim przekonanie, że do rozporządzania wierzytelnością jest uprawniony, nie może powoływać się na to, że świadczenie dłużnika nie doprowadziło do wygaśnięcia wierzytelności. (Wyrok z 1. 2. 1934 — C III 126/33).

§ 832. Ojciec nie może ze względu na swoje zajęcie zawodowe zaniechać wszelkiej pieczy nad dzieckiem. Z drugiej jednak strony nie ma również obowiązku wykonywania stale i bezpośrednio nadzoru w czasie, gdy przebywa w domu. Powinnościami swym uczyni ojciec zadość, jeżeli pieczę osobistą pozostawi żonie, sam zaś czuwa nad tem, aby piecza ta odbywała się z należytą troskliwością. (Wyrok z 9. 2. 1934 C III 150/33).

§ 917. Okoliczność, że wjazd na podwórze domu, położonego w mieście przy ulicy i mającego z niej wejście, możliwy jest tylko przez grunt sąsiedni, nie uzasadnia bez wszystkiego prawa do drogi koniecznej. (Wyrok z 12. 1. 1934 — C III 87/33).

§ 1113, 1184, 1190. Ustanowienie hipoteki obiegowej w ten sposób, że hipoteka ta ma w wewnętrznym stosunku między stronami odgrywać rolę hipoteki kaucyjnej zabezpieczającej pretensje wierzyciela z jakiegokolwiek tytułu już powstałe lub w przyszłości powstać mogące, wywołuje w tym stosunku te same skutki jak ustanowienie zwykłej hipoteki kaucyjnej z oznaczeniem najwyższej sumy, za jaką dłużnik z hipoteki tej odpowiada, czyli, że wierzyciel dochodząc swej pretensji, musi bez względu na to, czy wnosi skargę osobistą czy rzeczową, wykazać jej należność i wysokość. Nie można jednak w poszczególnym wypadku wykluczyć także innej woli stron, a w szczególności, że także w wewnętrznym ich stosunku ustanowienie hipoteki obiegowej jako kaucyjnej miało mieć ten cel, by uwolnić wierzyciela do pewnego stopnia od obowiązku wykazania w granicach zapisanej hipoteki swej pretensji i przesunięcie na dłużnika

ciężaru dowodu na nieistnienie pretensji wierzyciela, tak jak to ma miejsce przy zwykłej hipotece. (Wyrok z 20. 12. 1933 — C III 91/33).

§ 1160. — Przedłożenia listu hipotecznego domagać się może każdy dłużnik, a nie tylko właściciel. Niedopuszczalne jest zasądzenie dłużnej kwoty z ręki do ręki za wydaniem listu hipotecznego w wypadkach, gdy dłużnik domaga się przedłożenia listu hipotecznego dla stwierdzenia legitymacji wierzyciela. (Wyrok z 16. 2. 1934 — C III 142/33).

§§ 1435, 1558, 1559. Jeżeli umówionego stanu majątkowego nie uwidoczniło w rejestrze spraw prawno-majątkowych i strona przeciwna nie miała o nim wiadomości, to czynność zawarta z małżonkami oceniona być musi w ten sposób, jakoby obowiązywał ich ustawowy stan majątkowy. (Wyrok z 23. 2. 1934 — C III 171/33).

§ 1566. Godzenia na życie można dopatrzeć się jedynie wówczas, gdy drugi małżonek nosi się z zamiarem pozbawienia życia i zamiar ten ujawnia na zewnątrz w sposób widoczny. Same tylko słowne groźby pozbawienia życia bez jednoczesnego ujawnienia poważnego zamiaru ich urzeczywistnienia nie stanowią dostatecznej podstawy do uzasadnienia żądania rozwodu. (Wyrok z 5. 1. 1934 — III 2 G 100/33).

§§ 1575, 1576. Wyrok sądu w Małopolsce znoszący wspólność małżeńską stron na podstawie prawa obowiązującego w tej dzielnicy, nie jest tem samem, co wyrok wydany w myśl § 1575, nie może zatem uzasadnić rozwodu według § 1576. Wyrok taki ogranicza pozatem przyczyny rozwodu z niemieckiego kodeksu cywilnego o tyle, że odpadają okoliczności zaszłe przed wydaniem jego, zaś z faktów późniejszych mają istotne znaczenie tylko takie, które mimo zniesienia wspólności małżeńskiej godzą w samo istnienie związku małżeńskiego, które nie tylko uzasadniają odmowę współżycia, lecz podważają samo pojęcie małżeństwa. (Wyrok z 12. 1. 1934 — C III 102/33).

§§ 2242, 2245. Testament zeznany w języku niemieckim bez dobrania tłumacza odpowiada powyższym przepisom, chociaż akt nie zawiera zapewnienia świadków, że władają językiem niemieckim, lecz stwierdza tylko ich znajomość tegoż języka, oraz mimo że świadkowie podpisali protokół nie potwierdziwszy go. W stwierdzeniu bowiem powyższem mieści się pośrednio również stwierdzenie zapewnienia, o które chodzi w § 2245. W myśl zaś § 2242 musi tylko testator przyjąć protokół. (Wyrok z 23. 2. 1934 — C III 359/33).

Ustawa wprowadcza do ustawy cywilnej.

Art. 11. Jeżeli co do formy czynności prawnej w Polsce i zagranicą obowiązują ustawy o równoległym brzmieniu, które jednak tu i tam tłumaczy się inaczej, to według uznanej zasady, że należy przedewszystkiem dążyć do utrzymania aktu prawnego w mocy (*favor negotii*), powinna mieć zastosowanie ta ustawa, która najlepiej zapewnia czynności prawnej skuteczność. (Wyrok z 23. 2. 1934 — C III 171/33).

Art. 187 ust. 1 zd 1. Skuteczność wobec osób trzecich służebności ustanowionej w roku 1848 była i pozostała niezależną od wpisu do księgi wieczystej wobec § 58 dodatku do prusk. powsz. pr. kraj. i § 12 prusk. ust. z 5. 5. 1872 o nabywaniu własności. (Wyrok z 23. 3. 1934 — C III 151/33).

Ustawa o ochronie lokatorów z 11. 4. 1924 (Dz. Ust. poz. 406).

Art. 3, 10, 28. Zajęcie mieszkania, składającego się z przeszło czterech pokoiów, bez zawarcia umowy pisemnej w myśl art. 3 ust. 1 zd 1, której żądał właściciel domu, obowiązuje do wynagrodzenia szkody na zasadzie § 826 u. c, jeżeli zajęcie mieszkania nastąpiło w sposób podstępny, obliczony z góry na udaremnienie pisemnej umowy, zaś na podstawie 276 u. c. nawet bez z góry powyższego podstępnego zamiaru, o ile z przyczyny zajmującego i z jego winy zaniechano spisać umowę. W razie braku powyższych przesłanek i niedościa do skutku umowy ustnej ogranicza się odpowiedzialność zajmującego do świadczenia niesłusznego wzbogacenia. — Wynagrodzenie szkody polega na zapłacie kwoty odpowiadającej czynszowi płaconemu za podobne mieszkanie w legalnym i wolnym obrocie mieszkaniami, niesłuszne się wzbogacenie ustalić należy według sumy, którą zaoszczędził zajmujący mieszkanie na czynszu najmu, używając zajęte lokale. Zwrot kosztów remontu podlega swobodnej umowie i stoi tak dalece, jak przedstawia część wynagrodzenia za używanie mieszkania, w bezpośrednim związku z najmem, nie podpada więc pod art. 10. Jakkolwiek jednak zwrot takich kosztów miał być przedmiotem pisemnej umowy, można żądać oddzielnego ich wynagrodzenia tytułem odszkodowania lub niesłusznego wzbogacenia tylko wówczas, jeżeli w dolnym obrocie uwzględnia się oddzielne wynagrodzenie za używanie mieszkania i oddzielne za ewentualny remont lub jeżeli z szczególnych przyczyn zajmujący mieszkanie obok rat bieżących za używanie mieszkania zaoszczędził również kosztu remontu. (Wyrok z 12. 1. 1934 — C III 60/33).

Prawo wekslowe.

Art. 4, 26. Brak domicylu na wekslu nie stanowi luki, którąby przez posiadacza weksła mogła być wypełniona, a umieszczenie domicylu przedstawia zmianę tekstu, która może być dokonana jedynie za zgodą uprawnionych do tego osób czyli wystawcy lub trasa. Jednak zgoda ta nie musi wynikać z wyraźnej umowy, lecz może być wyrażona również w sposób domniemany. (Wyrok z 9. 2. 1934 — C III 116/33).

Art. 15. Umieszczenie na wekslu indosu przez zastępcę prokurzysty (§ 52 ust. 2 k. h.) w sposób widoczny z weksłu nie pozbawia nabywcę legitymacji formalnej, gdyż warunkom formalnie prawidłowego żyra, wystawionego przez zastępcę, czynią zadość słowa określające osobę, która może być zastępcza, a wykluczona nie jest możliwość, że substytucja prokurzysty polegała na zgodzie pryncypała. Nieznajomość przepisu § 52 art. 2 k. h. nie przedstawia ciężkiego niedbalstwa, wskutek czego w wypadku tym podpisanie indosu przez zastępcę prokurzysty nie powstrzymuje także pod względem materialnym nabycia praw z weksła. (Wyrok z 20. 12. 1933 — C III 95/33).

Art. 15, 46, 49. Dłużnik wekslowy, który po proteście wobec grożącego mu poszukiwania zwrotnego wykupi weksel, uzyskuje legitymację formalną przez samo posiadanie weksła bez względu na to, czy skreślił żyro własne i indosy następujące. Natomiast w wypadku wykupienia weksłu przed protestem decydują przesłanki z art. 15, czyli że formalną legitymacją uzasadnić może tylko nieprzerwany szereg indosów. Nie wyklucza to jednak dopuszczalności wykazania legitymacji materialnej według zasad przewidzianych w ustawie cywilnej zwłaszcza wykupienia weksła i odstąpienia praw z niego przez legitywowanego jego posiadacza. (Wyrok z 19. 1. 1934 — C III 27/33).

Art. 94, 96. Wydanie wyroku umarzającego dopuszczalne jest również co do weksła in blanco. Jednak wyrok taki nie stwarza jego surogatu w tym rozumieniu, by posiadacz, który go utracił, mógł na zasadzie uzyskanego wyroku dochodzić tych praw, któreby mu przysługiwały, gdyby go w czasie należytych t. j; przed utratą posiadania wypełnił. Art. 96 mówiąc o możliwości dochodzenia praw z weksła umorzonego ma na myśli jedynie ten dokument w tym stanie, w którym się znajdował w czasie jego zaginięcia. (Wyrok z 19. 1. 1934 — C III 64/33).

Prawo o spółkach akcyjnych z 22. 3. 1928 (Dz. Ust. poz. 383).

Art. 74, 76. Przepisy te nie mają na celu stworzenie szczególnego proceduralnego sposobu deklaratoryjnego stwierdzenia nie-

ważności uchwał, nieważnych już z przyczyn prawnych leżących poza temi przepisami z wykluczeniem skargi ustalającej, lecz stwarzają nową materialno-prawną przyczynę nieważności, która to nieważność powstaje na podstawie konstytutywnego wyroku sądowego a nie z samego prawa.

Skarga o unieważnienie z art. 74, 76 nie jest jedyną lecz dodatkową podstawą pozbawienia ważności uchwał walnych zgromadzeń: uchwały te mogą być absolutnie nieważne na podstawie innych przepisów prawnych, które skutkują nieważnością już mocą ustawy. (Wyrok z 13. 4. 1934 — C III 166/33).

Ustawa z 18. 12. 1919 o czasie pracy w przemyśle i handlu
Dz. Ust. 1920 poz. 7).

Art. 1, 16. Normy z art. 16 nie są bezwzględnie obowiązujące; dopuszczalna jest w tym przedmiocie umowa o ryczałt. Pracownik, który przyjmował podczas dłuższego czasu ryczałtowe wynagrodzenie, nie podnosząc żadnego zarzutu, nie może w przyszłości wystąpić z rozszerzeniem o wynagrodzenie za zasadzie art. 16, chociażby wyraźnej umowy o ryczałt nie było. Wypłacenie ryczałtu zawierało ofertę o zawarcie umowy o ryczałtowe wynagrodzenie, przyjmowanie zaś ryczałtu przyjęcie tej oferty. (Wyrok z 9. 2. 1934 — C III 140/33).

Regulamin przewozu przesyłek towarowych na kolejach żelaznych
(Rozp. Min. Komun, z 9. 10. 1928 — Dz. Ust. poz. 783).

§ 45. Rekurs lub zażalenie wniesione do Ministerstwa Komunikacji po otrzymaniu odmownej odpowiedzi oraz dokumentów od właściwej dyrekcji kolejowej nie wstrzymuje biegu przedawnienia roszczenia o zwrot nadpłaty. (Wyrok z 12. 1. 1934 — C III 165/33).

Rozp. frez. Rzplty z 14. 5. 1924 o przerachowaniu zobowiązań
prywatno prawnych (Dz. Ust. 1925 poz. 213).

§§ 28, 29. Ustawa nie uzależnia miary przerachowania od tego, czy dłużnik z własnej winy lub bez winy w czasie dewaluacji utracił majątek. Jeżeli więc dłużnik w czasie tym przestał być właścicielem nieruchomości, za którą zadłużył cenę kupna, decyduje jedynie okoliczność, w jaki sposób zużył otrzymaną za nieruchomość cenę i czy uchronił ją od deprecjacji. (Wyrok z 16. 2. 1934 — C III 142/33).

§ 28, 29. Przy przerachowaniu nie może decydować okoliczność, że dłużnikowi ceny kupna za nieruchomości służy regres do osoby, której z swej strony sprzedał ją dalej. Regres bowiem przysługuje tylko w tej mierze, w jakich zobowiązanie zostanie wobec dłużnika słusznie przerachowane i od niego zasądzone. (Wyrok z 16. 2. 1934 — C III 142/33).

§ 29 ust. 1 a. W razie zbycia przez dłużnika w toku sporu o przerachowanie kupionej rzeczy wstępuje przy ustaleniu stopy przerachowania w miejsce wartości rzeczy jej ekwiwalent osiągnięty przez dłużnika. Jeżeli jednak dłużnik rzecz darował, miarodajna jest dla stwierdzenia wysokości przerachowania korzyść, jaką dłużnik swem zbyciem przysporzył obdarowanemu. (Wyrok z 23. 3. 1934 — C III 194/33).

Rozp. Prez. Rzplty. z 27. 12. 1924 o przerachowaniu należności innemi przepisami nieobjętych i t. d. (Dz. Ust. poz. 1030)

§ 1 ust. 2. Stwierdzenie winy urzędnika wyrokiem sądowym; przestawia szczególny warunek przerachowania w wysokości 100 %. Ponieważ przy ustaleniu obowiązku do odszkodowania wina stwierdzona musi być w każdym razie, a więc także w wypadku, gdy Skarb Państwa dochodzi przerachowania według stopy 50%, przeto pod „wyrokiem” nie można rozumieć orzeczenia zapadającego w sporze Skarbu Państwa o jego roszczenie, lecz chodzi o odrębny wyrok ustalający winę; takim zaś może być tylko wyrok karny. (Wyrok z 13. 4. 1934 — C. III 234/33).

Rozp. Prez. Rzplty. z 19. 11. 1927 o likwidacji umów dzierżawnych dotyczących gruntów parcelowanych (Dz. Ust. poz. 904).

Art. 1, 5, 66. Rozwiązanie stosunku dzierżawnego na zasadzie art. 1 nie nadaje mu charakteru; stosunku publiczno-prawnego. Roszczenia z tego stosunku podlegają zatem rozpoznaniu w trybie administracyjnym tylko tak dalece, jak przewiduje to art. 6 czyli tylko w granicach art. 5 ust. 2. — Postanowienie w umowie dzierżawnej, że dzierżawca nie będzie miał obowiązku odstąpienia dzierżawionego gruntu na cele reformy rolnej, tłumaczyć należy przy zastosowaniu §§ 133, 157 u. c. jako ustanowienie szczególnego tytułu do odszkodowania na wypadek przedterminowego rozwiązania umowy na podstawie art. 1 w rozumieniu art. 5 ust. 1. Dla roszczeń więc odszkodowawczych opartych na rozwiązaniu umowy wbrew temu warunkowi służy droga prawna. (Wyrok z 14. 1. 1934 — C III 109/33).

Ustawa z 24 marca 1920 o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców w brzmieniu rozp. Prez. Rzpltj, z 3. 12. 1932
(Dz. Ust. poz. 897).

Art. 8 Artykuł ten przez przeniesienie prawa własności na spadkobierców rozumie wyłącznie przejście prawa własności w drodze spadkobrania po śmierci spadkodawcy. (Uchwała pełnej Izby Cywilnej z 10. 3. 1934 — L. C. Prez. 33/33).

Pruskie powszechne prawo krajowe.

§ 13 I 22. Do ustanowienia służebności w drodze umowy konieczne było w myśl § 135 I 5 zachowanie formy pisemnej. Atoli według ustalonej judykatury sądów pruskich, jeżeli strony zawarły umowę ustną i służebność była faktycznie wykonywana, to na niezachowanie formy mogli powoływać się tylko strona, która zawarła umowę i jej następcy prawni. (Wyrok z 9. 2. 1934 — C III 118/33).

Kodeks postępowania cywilnego

Art. 424 § 2. Na postanowienie sądu II instancji, odmawiające stronie prawo ubogich, stronie tej służy skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego. Skarga ta jednak nie służy w sprawach, wymienionych w art. 425 § 1 k. p. c. oraz w sprawach zakłóconego lub przywrócenie utraconego posiadania, jeżeli sprawy te są wszczęte lub mają być wszczęte na obszarze, nie objętym art. XX § 1 przep. wprowadz. k. p. c. (Uchwała pełnej Izby Cywilnej z 28. 4. 1934 — L. C. Prez. 18/34).

Niemiecka ustawa o postępowaniu cywilnem.

§ 274. O kolejności, w jakiej rozpatrzyć należy, kilka podniesionych ekscepcyj procesowych, rozstrzyga celowość wynikająca z stanu faktycznego konkretnego wypadku. (Wyrok z 19. 1. 1934 — C III 109/33).

§ 565 art. 2. Sąd Apelacyjny i Sąd Najwyższy są przy ponownem rozpoznaniu sprawy związane zapatrywaniem, które było przyczyną uchylenia wyroku Sądu odwoławczego przez Sąd rewizyjny, nawet wówczas, gdy Sąd Najwyższy zmienił w międzyczasie swe stanowisko w składzie siedmiu sędziów lub na plenum Izby. (Wyrok z 13. 4. 1934 — C III 220/33).

§ 1033. Oświadczenie sędziów polubownych, że składają mandat, przedstawia odstąpienie od umowy z stronami zobowiązującej ich do rozstrzygnięcia sporu. Na wypadek takiego oświadczenia traci moc umowa na sąd polubowny i sędziowie polubowni nie mają prawa do podjęcia swych czynności na żądanie tylko jednej strony. (Wyrok z 16. 2. 1934 — C III 143/33).

Niemiecka ustawa o sądownictwie niespornem.

§ 179. Przybranie tłumacza nastąpić może tylko wówczas, gdy uczestnik oświadczy, że nie włada językiem sądowym. Jakkolwiek przemawia przeciwko temu ustęp 3, to jednak miarodajny pozostać musi ustęp 1, gdyż według pierwotnego brzmienia jego miało rozstrzygać przekonanie notariusza względnie sędziego, przy nadaniu zaś później ustępowi 1 obecnego jego brzmienia zaniechano dostosować do niego treść ustępu 3. (Wyrok z 23. 2. 1934 — G III 171/33).

Ustawa z 17. 2. 1922 o służbie cywilnej (Dz. Ust. poz. 164).

Art. 4. Zgoda na przyjęcie nominacji należy do dziedziny prawa publicznego. Niemniej niema przyczyny traktować jej pod względem sposobu oświadczenia inaczej, aniżeli oświadczenie, woli w ramach prawa prywatnego; nastąpić zatem może z równym skutkiem tak wyraźnie jak i w sposób domniemany. (Wyrok z 20. 12. 1933 — C III 79/33).

Rozp. Prez. Rzpltej. z 22. 8. 1927 o zwalczaniu chorób zwierzęcych (Dz. Ust. poz. 673).

Art. 20. W artykule tym nie chodzi o zgłoszenie u starosty oświadczenie lecz u jego organów, przez które starostwo załatwia sprawy i które są zobowiązane bezzwłocznie załatwić zgłoszenie. Skierowanie zatem zgłoszenia do weterynarza powiatowego, który jest referentem fachowym starosty (art. 103 rozp. Prez. Rzpltej z 19. 1. 1928 Dz. Ust. poz. 86) i załatwia sprawy zwalczania zaraźliwych chorób zwierząt, a zarazem organem, przez którego starosta wydaje swoje zarządzenia w tych sprawach, czyni zadość wymaganiom art. 20 (Wyrok z 13. 4. 1934 — C III 223/33).

Marjan Lisiewski

Sędzia Sądu Najwyższego.

ORZECZNICTWO
NAJWYŻSZEGO TRYBUNAŁU ADMINISTRACYJNEGO

/. *SPRAWY URZĘDNICZE*

68. Z czasu służby tymczasowego nauczyciela b. galicyjskich szkół ludowych, niemającego seminarjalnego egzaminu dojrzałości, nie podlega do wysługi emerytalnej w trybie ust. 1 art. 81 ustawy z dnia 11 grudnia 1923 r. pdz. 46/24 Dz. Ust. jej okres przed dniem uzyskania patentu kwalifikacyjnego. (11. I. 1934 r. L. Rej. 3215/31).

69. Określony w art. 32 ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. poz. 46/24 Dz. Ust. termin 14-dniowy odnosi się wyłącznie do sprzeciwu przeciw zamierzonemu przeniesieniu w stan spoczynku bez jego prośby. (1. XII. 1933 r. L. Rej. 1006/31).

70. W myśl ust. 2. p. 1 § 53 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4 lipca 1929 r. poz. 448 Dz. Ust. służba kolejowa w b. państwie zaborczem, odbyta na terenach operacyjnych podczas wojny światowej, zalicza się do wysługi emerytalnej pojedynczo. (18. I. 1934 r. L. Rej. 3910/31).

71. Przepisy ustępów 1 i 2 art. 87 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnem nie mają zastosowania przy przenoszeniu w stan spoczynku funkcjonariuszów państwowych na mocy ustawy emerytalnej z dnia 11 grudnia 1923 r. (8. II. 1934 r. L. Rej. 4261/31).

//. *SPRAWY SKARBOWE*

1. Należytości i opłaty państwowe.

72. Weksle nie należą do papierów wartościowych, o jakich mówi art. 136 ust. 1 ustawy o opłatach stempowych. (24. I. 1934 r. L. Rej. 6479/31).

73. § 54 niemieckiej ustawy o podatku spadkowym z 3 czerwca 1906 r., ustalając 10-letni termin przedawnienia roszczeń Skarbu Państwa do podatku spadkowego, nie wyklucza przerwy przedawnienia, którą powoduje każdy akt woli właściwych organów państwowych, skierowany do obowiązane go do uiszczenia podatku, w celu zrealizowania tego obowiązku. (14. XII. 1933 r. L. Rej. 7715/30).

2. Cła.

74. Zawarte w §§ 23 i 50 rozporządzenia Ministra Skarbu z dnia 14 marca 1930 r. o postępowaniu celnem (Dz. Ust. Nr. 33

poz. 276) wyliczenie wypadków odprawy celnej na podstawie deklaracji ustnej jest wyczerpujące. (7 lutego 1934 r. L. Rej. 1366/31).

3. *Podatki dochodowe.*

75. Księgi gospodarcze powinny przede wszystkim odpowiadać wymogom rzetelności i przejrzystości. (19. I. 1934 r. L. Rej. 4663/31).

76. Wydatek na przyjęcie dla członków władz spółki akcyjnej nadaje się do potrącenia jako koszt handlowy (art. 6 ustawy o podatkach dochodowych), jeśli fakt — poniesienia go w interesie przedsiębiorstwa nie podlega zakwestjonowaniu. (29. I. 1934 r. L. Rej. 6279/31).

77. Płatnik, któremu władza odroczyła termin do złożenia zeznania o dochodzie, jest z mocy samej ustawy obowiązany tylko do uiszczenia połowy podatku, wymierzonego za poprzedni rok podatkowy (art. 87. ust. 3 ustawy o podatku dochodowym poz. 411/25 Dz. Ust.). (7 II. 1934 r. L. Rej. 1786/32).

4. *Podatki domowe.*

78. Obniżka komornego poniżej komornego podstawowego z czerwca 1914 r. winna być uwzględniona przy ustalaniu podstaw wymiaru podatku od nieruchomości na zasadzie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 czerwca 1924 r. poz. 523 Dz. Ust. (29. I. 1934 r. L. Rej. 9868/32).

5. *Podatki majątkowe.*

79. Przepis art. 61 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o podatku majątkowym, poz. 746 Dz. Ust. został uchylony przez Ustawę z dnia 31 lipca 1924 r. o pobieraniu od zaległości w podatkach bezpośrednich oraz w należnościach stemplowych kar za zwłokę, odsetek za odroczenie, tudzież kosztów egzekucyjnych poz. 721 Dz. Ust. (3. I. 1934 r. L. Rej. 10235/31).

6. *Podatki przemysłowe.*

80. Przedsiębiorstwo „obierki węgla z kamieni” należy w rozumieniu ustawy o podatku przemysłowym do przedsiębiorstw przemysłowych. (13. XII. 1933 r. L. Rej. 5856/32).

7. *Podatki i opłaty samorządowe.*

81. W wypadkach, gdy majątek spadkowy obciążony jest dozwoicem, bezzwłoczne domaganie się zapłaty podatku samorządowego.

wego od pełnej podstawy wymiaru podatku państwowego, t. j. bez potrącenia wartości dożywocia, nie jest zgodne z przepisami art. 16 ustawy o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych poz. 747/23 Dz. Ust. (13. IX. 1933 r. L. Rej. 7868/30).

82. Osoby zatrudnione w innym przedsiębiorstwie aniżeli hotelowym, chociaż obydwa są prowadzone przez tego samego przedsiębiorcę, a zajmujące w hotelu pomieszczenie oddane jako część wynagrodzenia służbowego na podstawie umowy o najem pracy w tem innym przedsiębiorstwie, podlegają podatkowi hotelowemu w myśl art. 7 ustęp 4 lit. *b* i ustęp 5 ustawy z dnia 11 sierpnia 1923 r. o tymczasowym uregulowaniu finansów komunalnych poz. 747 Dz. Ust. (22. I. 1934 r. L. Rej. 8679/31).

83. Żądanie zaniechania egzekucji administracyjnej o zaległe komorne, wyrażone we wspólnym podaniu osób, zajmujących oddzielne lokale, na zasadzie oddzielnych, choćby co do treści podobnych, umów najmu, nie opiera się na „tych samych tytułach prawnych” w rozumieniu § 5 zdanie drugie statutu opłat kancelaryjnych gminy m. st. Warszawy (uchwała Rady Miejskiej z dnia 29 marca 1928 r. Nr. 909). (14. XII. 1933 r. L. Rej. 1757/30).

84. O sprzeciwach od wymiaru opłat na rzecz Wojewódzkiego Funduszu Drogowego (ustawa śląska z dnia 31 marca 1931 r. poz. 14 Śl. Dz. Ust.) decyduje na górnośląskiej części Województwa w analogicznym zastosowaniu §§ 11 ust. 2 i 14 ust. 4 pruskiej ustawy o daninach powiatowych i prowincjonalnych (zb. ust. pr. str. 159 ex 1906) nie Przewodniczący Wydziału Powiatowego lecz Wydział w drodze uchwały. (10. I. 1934 r. L. Rej. 90/32).

85. Z art. 29 ustawy z dnia 10 grudnia 1920 r. o budowie i utrzymaniu dróg publicznych, poz. 32 ex 1921 r., nie wynika zwolnienie Państwa od świadczeń drogowych w naturze w odniesieniu do lasów i dóbr państwowych. (8. II. 1934 r. L. Rej. 8822/31).

///. SPRAWY ROLNE

86. Zarzuty co do wyłączeń z art. 2 i 3 ustawy scaleniowej poz. 833/27 Dz. Ust. winny być uwzględnione już w I stadium postępowania, t. j. przy ustalaniu granic obszaru scalenia, wówczas, gdy włączony teren podlega wyłączeniu z mocy powołanych artykułów w całości, a nie w części. (13. II. 1934 r. L. Rej. 10357/31).

IV. SPRAWY INWALIDZKIE

87. Jeżeli wdowa wystąpiła dwukrotnie z żądaniem przyznania jej zaopatrzenia, przewidzianego w ustawie z dnia 18 marca 1921 r. (poz. 195 Dz. Ust.), a pierwsze — wcześniejsze — z tych żądań zo-

stało prawomocnie oddalone, to w razie uwzględnienia żądania drugiego wyłącznie data jego zgłoszenia służy za podstawę określenia terminu początkowego zaopatrzenia w myśl art. 24 wymienionej ustawy w brzemieniu zmienionem nowelą z dnia 7 marca 1929 r. (poz. 229 Dz. Ust.). (9. I. 1934 r. L. Rej. 7760/32).

88. Na zasadzie art. 64 ustawy z dnia 17 marca 1932 r. (poz. 238 Dz. Ust.) o zaopatrzeniu inwalidzkim mają postanowienia art. 29 tejże ustawy zastosowanie przy ustalaniu terminu początkowego zaopatrzenia pieniężnego, opartego na ustawie z 18 marca 1921 r. (poz. 195 Dz. Ust.), we wszystkich wypadkach, w których ustalenia tego nie dokonano do dnia 31 marca 1932 r. orzeczeniem władzy. (3. III. 1934 r. L. Rej. 3009/33).

V. ZAWODY WOLNE

87. Notariusze, urzędnicy przy wydziałach hipotecznych Sądów Okręgowych nie są uprawnieni do bezpłatnego korzystania z lokali zajmowanych przez nich na kancelarje notarialne w gmachu hipoteki. (12. VI. 1933 r. L. Rej. 5044/30).

90. Przepis art. 3 ustawy z dnia 11 kwietnia 1924 r. poz. 427 Dz. Ust., dotyczącej skróconej aplikacji sądowej w b. zaborze pruskim, nie został uchylony ustawą z dnia 18 lipca 1924 r. poz. 755 Dz. Ust. o adwokaturze na powyższym obszarze. (16. II. 1934 r. L. Rej. 3812/29).

VI. SPRAWY PRZEMYSŁOWE

91. Towarzystwa Ochotniczych Straży Ogniowych na terenie b. zaboru rosyjskiego, o ile do ich zadań statutowych należy przedsięwzięcie środków zaradczych, zmierzających ku zapobieganiu pożarom, a jednym ze środków takich, statutem przewidzianych jest prawo utrzymywania oddziałów kominiarskich w celu czyszczenia kominów, należą do kategorii osób prawnych, uprawnionych w myśl § 5 rozporządzenia Ministra Przemysłu i Handlu z dnia 4 czerwca 1930 r. (poz. 390 Dz. Ust.) do ubiegania się o koncesję na wykonywanie przemysłu kominiarskiego. (26. I. 1934 r. L. Rej. 5686/31).

VII. SPRAWY SANITARNE

92. W myśl przepisów rosyjskich ustawy lekarskiej wyd. 1905 r. (Zb. pr. ces. tom XIII) właścicielem normalnej apteki publicznej może być osoba nieposiadająca kwalifikacji naukowo-fachowych pod warunkiem powierzenia zarządu apteką osobie takiej kwalifikacje posiadającej. (16. II. 1934 r. L. Rej. 6387/31).

VIII. SPRAWY WYZNANIOWE

93. Żydzi, zamieszkujący stale zagranicą, nie mogą być pociągani do opłacania składek na cele wyznaniowe żydowskie na podstawie art. 48 przepisów o organizacji gmin wyznaniowych żydowskich (Dz. Ust. R. P. 1929 r. poz. 500) z tytułu posiadania majątku lub innych źródeł dochodowych na terenie Rzeczypospolitej Polskiej, gdyż żydzi ci w myśl art. 1 tychże przepisów nie są członkami Żydowskiego Związku Religijnego. (23. II. 1934 r. L. Rej. 5243/31).

IX. SPRAWY BUDOWLANE

94. Władza policyjno-budowlana, kierując zarządzenia swoje, oparte na przepisach Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 16 lutego 1928 r. o prawie budowlanem i zabudowaniu osiedli Dz. Ust. R. P. p. 202 do jednego z współwłaścicieli danej nieruchomości, administrującego nią, lub do osoby zastępującej właścicieli w zarządzeniu tą nieruchomością — działa zgodnie z przepisami art. 380 i 377. (3. XI. 1933 r. L. Rej. 1674/31).

Dr. Włodzimierz Orski,

b. Prezes Najw. Trybunału Adm.

ORZECZNICTWO NAJWYŻSZEGO SĄDU WOJSKOWEGO

/. *Przepisy wprowadzające kodeks karny i prawo o wykroczeniach.*

Art. 10 i 11. Przy stosowaniu w trybie art. 2 k. k. dawnej ustawy, widocznem jest z treści i ustawienia przepisów art. 10 lit. a), b), c) i art. 11 § 1 przep. wpraw. do k. k., że wolą ustawodawcy było iżby sprawca nie poniósł surowszej dolegliwości aniżeli ta, jaka groziła mu w chwili popełnienia przestępstwa. O ile jednak dawna ustawa jest dla sprawcy względniejsza od nowej, to złagodzenie wymiaru kary nie może iść dalej niż to dopuszczała dawna względniejsza ustawa, gdyż inaczej zupełnie nielogiczne i niezrozumiałe byłoby takie tłumaczenie ustawy, że pomimo stosowania dawnej względniejszej ustawy, złagodzenie kary może iść do dalszych łagodniejszych granic, aniżeli te które dopuszczała właśnie ta względniejsza ustawa. (16. II. 34. R. 261/33).

//. *Kodeks karny.*

Art. 2. 1. Za względniejszą ustawę, o ile chodzi o karę zasadniczą, należy uważać tylko tą ustawę, która przewiduje niższe mi-

nimum zagrożenia, gdyż z uwagi na zasady prawa karnego, że sprawca nie może ponieść większej dolegliwości, aniżeli groziła mu w chwili dokonania przestępstwa, górne maximum kary z ustawy nowej ograniczone jest górną granicą kary z ustawy dawnej, w konsekwencji czego nawet przy stosowaniu ustawy nowej sprawca przestępstwa popełnionego w czasie obowiązywania dawnej ustawy nie może być skazany na karę wyższą od tej, jaka groziła mu wedle ustawy dawnej. (25. IV. 33. R. 103/33).

2. Stosować należy całość dawnych lub nowych przepisów. Niedopuszczalnym jest stosowanie dawnej ustawy jako względniejszej co do kary pozbawienia wolności, nowej zaś jako względniejszej co do kary dodatkowej. (25. VIII. 33. R. 133/33).

3. Stosując do przestępstw popełnionych za mocy obowiązującej dawnej ustawy nową ustawę, sąd w zasadzie nie potrzebuje tego, jako zjawiska normalnego, motywować. Tem niemniej gdy zachodzi przypadek skomplikowany, mogący nasuwać wątpliwości jaką ustawę stosować należy, wskazaniem jest podanie w wyroku okoliczności, które doprowadziły sąd do wniosku, iż dawna ustawa nie jest w tym przypadku względniejsza dla sprawcy. (21. XI. 33. R. 305/33).

4. Sąd powinien na korzyść oskarżonego dokonać wyboru między dawną ustawą a nową, mając na uwadze całość przepisów jednej i drugiej ustawy, które ad casum należałoby zastosować. Art. 2 § 1 k. k. nie upoważnia do stosowania częściowo dawnej a częściowo nowej ustawy, czyli do tworzenia jakiejś trzeciej ustawy pośredniej pomiędzy jedną a drugą. Jeśli pod jednym względem jest względniejsza jedna ustawa, a pod innym druga, to należy wybrać do zastosowania *in concreto* tę z nich, której przepisy jako całość, zważywszy wszystkie plusy i minusy są naogół dla oskarżonego korzystniejsze. Gdy obydwie ustawy są równie korzystne, choć z treści różne w szczegółach — należy stosować nową ustawę. W razie wątpliwości nie dającej się usunąć, która ustawa jest względniejsza, należy stosować nową ustawę. Oceniając która ustawa jest względniejsza, należy mieć na względzie nie tylko sankcję karną, sama surowość sankcji nie jest bowiem decydująca, skoro np. dawna ustawa ze względu na skutki skazania, kary dodatkowe, możliwość jej zawieszenia i t. p. jest dla oskarżonego *in concreto* względniejsza. (7. III. 34. R. 310/33).

Art. 18. Przepis § 2 art. 18 k. k. ma zastosowanie również w wypadkach odurzenia alkoholowego poza służbą. Odurzenie to nabiera cechy zawinionego nie tylko wówczas, gdy sprawca, mając na celu popełnienie przestępstwa, świadomie wprowadza się w stan tego odurzenia, aby ułatwić sobie czyn przestępny, lecz gdy wogóle to odurzenie wynikło z jakiegokolwiek winy sprawcy. (3. VI. 33. R. 179/33).

Art. 21. 1. Obrona konieczna z natury swej jest aktem prawnym, dlatego nie może być mowy o obronie koniecznej w stosunku do obrony koniecznej. Przy obronie koniecznej wolno napadniętemu bronić się wszelkimi sposobami przed napastnikiem, byle tylko użyte środki nie były nadmierne lub niewspółczesne. Wolno mu zatem nawet umyślnie w rozumieniu przepisów art. 14 § 1 k. k. spowodować śmierć napastnika, jeżeli inaczej obronić się przed nim nie może. Instytucja obrony koniecznej, dając każdemu obywatelowi możliwość bronięcia się przeciwko bezprawiu z istoty swej nie może wymagać, by obywatel, a tem więcej oficer, okazywał tchórzliwość, rozzuchwalającą napastnika. (25. VII. 33. R. 160/33).

2. Istotną cechą obrony koniecznej jest ta okoliczność, iż musi ona być obroną przeciw napaści rzeczywistej. Napaść zaś musi być bezpośrednia, t. j. musi istnieć w chwili działań obronnych, a działania te powinny być tylko obroną i niczem więcej. (24. XI. 33. R. 242/33).

3. Przy obronie koniecznej nie może sąd pominąć momenty subiektywne, dotyczące zarówno przekonania napadniętego o konieczności obrony, jak również sprawcy zamachu i okoliczności towarzyszących zamachowi. Należy się liczyć z faktem naruszenia równowagi psychicznej bezpośrednio napadniętego, która, życiowo biorąc, nie zawsze powstaje automatycznie i równocześnie z samym faktem zamachu, lecz może i musi nieraz trwać jakiś czas, t. j. bezpośrednio po napadzie, ewentualnie nawet przed nim. (9. XII. 33. R. 234/33).

Art. 23. Nieszkodliwość skutków usiłowania nie może stanowić okoliczności łagodzącej, okoliczność ta bowiem nie należy do istoty usiłowania. (25. VII. 33. R. 258/33).

Art. 31. 1. Zasada przy orzekaniu kary łącznej w myśl art. 31 k. k., jak okazuje się z uzasadnienia projektu k. k., — jest niezupełne pochłonięcie kar lżejszych przez równocześnie orzeczoną karę najcięższą, lecz pewne zaostrenie najcięższej kary według uzna-

nia sądu, skrępowanego granicami, wytkniętymi w §§ 2 i 3 tego artykułu. (15. V. 33. R. 147/33).

2. Przy wymierzaniu kary łącznej sąd musi mieć na uwadze zarówno przepisy art. 31 do 36 k. k., jak i te przepisy k. k. i innych ustaw, mających w konkretnym wypadku zastosowanie, które określają wzajemny stosunek (sposób przeliczenia) poszczególnych rodzajów kar oraz czasokresy, w jakich i na jakie wolno orzekać kary danego rodzaju, bacząc, by kara łączna nie przekraczała sumy kar poszczególnych, uwzględniając sposób przeliczenia, o którym wyżej mowa. (17. III. 34. R. 118/34).

Art. 47 § 2. Kodeks karny nie określa, co należy rozumieć przez „niskie pobudki”, muszą być zatem stosowane przez sąd ogólne kryteria moralne. Działanie przestępne, które charakteryzuje zdrada zaufania, (zwłaszcza u żołnierzy), oraz którego bezpośrednimi pobudkami są uczucia nienawiści i zemsty — są to działania, które z punktu widzenia ogólnych kryteriów moralnych muszą być uznane za popełnione z niskich pobudek w rozumieniu ustawy. (20. II. 34. R. 546/33).

Art. 54. 1. Okoliczność, że oskarżony nie okazał skruchy nie może być poczytana za obciążającą, bo jest ona konsekwencją dozwolonego przez ustawę postępowania karnego sposobu jego obrony, opartej na przeczeniu winie. (19. IV. 33. R. 125/33).

2. O wypadku mniejszej wagi czynu karygodnego decydować muszą okoliczności, które nie należą do osobistych właściwości sprawcy. 18. VII. 33. R. 210/33).

Art. 56. Wprawdzie określenie wysokości grzywny w zależności od rozmiaru wyrządzonej przez sprawcę szkody, — zwłaszcza gdy pokrzywdzonym jest Skarb Państwa, do którego w myśl art. 42 § 3 k. k. wpływają grzywny — nie jest sprzeczne z brzmieniem ustawy, jednak słuszny jest pogląd, iż grzywna winna być określona w zależności od finansowych możliwości skazanego (na co zresztą wyraźnie wskazuje przepis art. 56 k. k.) w przeciwnym bowiem razie — zwłaszcza w odniesieniu do osób wojskowych, którym w myśl art. 17 k. k. w grzywna, w razie jej nieściągalności lub gdyby jej ściągnięcie narażało skazanego na ruinę materialną, może być zmieniona na areszt lub więzienie, a nie na wykonanie pracy — byłaby ona zamaskowaniem kary pozbawienia wolności. (19. XII. 33. R. 393/33).

Art. 60. Jeśli przy recydywie sąd nie wymierzył kary wyższej od normalnego ustawowego zagrożenia za odnośne przestępstwo, powoływanie w sentencji wyroku przepisu art. 60 § 1 k. k. nie jest konieczne, a wystarczające jest podniesienie w motywach wyroku recydywy, jako okoliczności, wpływającej obciążająco przy wymiarze kary. Powołanie przepisu art. 60 § 1 k. k. w sentencji wyroku nie wiąże sądu w tym kierunku, iżby musiał on orzec karę ponad normalne ustawowe zagrożenie, gdyż sąd „może” wymierzać karę wyższą, ale nie musi tego uczynić. (25. IV. 33. R. 116/33).

Art. 91 § 5. Brak jest jakichkolwiek podstaw, aby żołnierza, jako takiego, podciągnąć było można pod kategorię funkcjonariusza państwowego. Przepis art. 91 § 5 k. k. dopiero łącznie z art. 7 k. k. w. daje określenie osoby wojskowej jako urzędnika. (25. IV. 33. R. 116/33).

Art. 97. Dla istoty przestępstwa z art. 97 k. k. jest wystarczającym ustalenie, że oskarżony wszedł w porozumienie z innymi osobami dla uprawiania propagandy komunistycznej. Kwestja ustalenia szczegółów tego porozumienia, precyzowania nazwisk jego uczestników, okolicznościowych tez, haseł i celów musi się uznać za nieistotną z punktu widzenia zbrodni z art. 97 k. k. (2. V. 33. R. 89/33).

Art. 230. Dla przyjęcia czynu za występki z art. 230 § 1 w związku z art. 14 § 2 k. k. konieczne jest ustalenie, iż sprawca przewidywał, że wskutek jego czynu może nastąpić śmierć człowieka i bezpodstawnie mniemał, że jednak tego uniknie. (18. I. 34. R. 479/33).

Art. 255 § 5. Proboszcz (na terenie b. Kongresówki) jest wprawdzie urzędnikiem stanu cywilnego, lecz czynności jego, jako urzędnika, ograniczają się do prowadzenia ksiąg stanu cywilnego, natomiast nie jest on urzędnikiem w chwili spełniania swych obowiązków kapłańskich. Zniesławienie zatem proboszcza nie podczas pełnienia lub z powodu pełnienia obowiązków służbowych, jako urzędnika stanu cywilnego, lecz z powodu pełnienia posług religijnych, do których należy posługa pogrzebu, nie jest zniesławieniem urzędnika. (29. IX. 33. R. 126/33).

Art. 257. W myśl art. 257 k. k. subiektywną cechą działania sprawcy stanowi zamiar przywłaszczenia, t. j. zamiar darmego i bezprawnego osiągnięcia prawa własności cudzej rzeczy i pozbawienia innej osoby tego prawa. Pobudka działania nie należy do ustawowej definicji przestępstwa. (16. XI. 33. R. 411/33).

Eugenjusz Bogdzewicz, major K. S.

Ref. Biura Orzecnictw Najw. Sądu Wojsk.

B. Inne sprawy sądowe

PRAWO, SĘDZIA I USTAWA

W związku z nową ideologią państwową, której hołduje Trzecia Rzesza, bardzo znamienitym wydaje się artykuł Dra Freislera, podsekretarza stanu pruskiego Min. Sprawiedliwości, umieszczony w „Deutsche Justiz (zesz. I 1934). Tytuł artykułu brzmi następująco: „Prawo, sędzia i ustawa”. Autor broni tradycyjnego stanowiska, iż sędzia jest organem państwa, nie stoi ponad państwem ani uchwalaną przez państwo ustawą. Obowiązkiem sędziego jest być stróżem prawa, stosować i wykonać je a nie tworzyć. Występuje tu autor przeciw modnemu dziś w Trzeciej Rzeszy pogładowi niektórych prawników, którzy pod wpływem nowych haseł politycznych chcieliby widzieć w sędzim t. zw. sędziego-króla (Königsrichter). Konsekwencją tego poglądu byłoby, że sędzia nie powinien być wiązany ustawami, wydanymi przez obce danemu ustrojowi czynniki (kwestja stosowania ustaw z czasów przed-przewrotowych). Autor w trosce o słuszny wymiar sprawiedliwości i stałość stosunków prawnych energicznie zwalcza powyższe stanowisko, dowodząc, że tak pojęta niezawisłość sędziowska może się jedynie przerodzić w szkodliwą i sprzeczną z prawdziwym interesem państwa samowolę jednostek.

fi.